

VSLED SNEŽNIH NEVIHT, ledu po cestah in zametov je bilo v decembru v prizadetih krajih zelo veliko nesreč. Mnogo ljudi je bilo ubitih. Slika predstavlja žensko, ki jo je zadel na zasneženi poti avto.

Morganova črta je kot da bi bila meja med sovražniki

Položaj v slovenskem Primorju skrajno napet. — Hujskanje med zavezniki vojniki proti Jugoslaviji in posebno Slovincem

Sedanji položaj v Trstu in v tistem delu Primorske, ki je pod zavezniško okupacijsko zono, je skrajno napet in lahko privede do resnih posledic.

Tako poroča John M. Mecklin dnevniku Chicago Sun iz Trsta z dne 1. januarja. Njegovo poročilo je zakasnelo vsled zavezniške cenzure.

Obe strani krive?

Mecklin pravi, da krivda za spor med jugoslovsanskimi in zavezniškimi vojaškimi in političnimi oblastmi, ki se nahajajo na slovenskem ozemlju, deloma leži na Jugoslovanih in deloma na Angležih in Američanih.

Takozvana Morganova linija, ki deli okupirano ozemlje od zapadne Slovenije, je močno zastražena na obeh straneh in patrole obeh se "silno grdo gledajo". Mecklin pravi, da je zavezniška vojaška oblast zelo pristanska napram jugoslovsanskim oblastem, Jugoslovani pa vračajo milo za drago.

Poročevalec čikaškega Suna trdi, da je spor zaradi meje, ki je povzročil, da so v korakale na Primorsko zavezniške čete, postal popolnoma podrejen oziroma pozabljen vprašanje. On dolži obe strani, zavezniško in jugoslovsansko, da sta prešli v fazo odprtega izzivanja, kar lahko vsak moment povzroči spopad med oboroženimi silami.

Strah pred Rusijo

Mecklin v svojem poročilu citira nekega višjega ameriškega častnika, da je izjavil, da ne smatra italijansko-jugoslovsanskega spora za važne vprašanje. "Glavno vprašanje je, kako bomo obdržali črto med Rusijo in zapadnim svetom," je rekel v razgovoru ameriški častnik.

Ta ameriški častnik je poročevalcu pokazal na zemljevid in potegnil črto od Trsta do Rokavskega zaliva in dostavil: "Ako se jim (Rusom) posreči, da pridejo v Julijsko Krajino, bodo eventualno prišli na obalo Atlantika."

Ta izjava ameriškega častnika je pač značilna. Da ga poročevalec ne imenuje po imenu, je razumljivo, ker se vojaški po-

veljniki "ne smejo" umeševati v politične zapletitve. Kljub temu je oficir povedal resnico, zakaj so danes na slovenskih tleh na Primorskem ameriške in britske čete.

Slovenija le žoga

Predvsem zato, da se ohrani status quo britskega imperija ter obenem ustavi "slovenski val" z vzhoda proti zapadu. Medtem pa je mala Slovenija postala le navadna politična žoga, ki jo igrajo interesi britskega imperija ter oni, ki jim pomagajo.

Ze davno je bilo znano, da se bi Jugoslavija lahko pobotala z Italijo glede slovenskega Primorja, ki so ga preteklo pomlad osvobodili partizani s Trstom vred.

Cez Slovenijo in skozi Trst vodi pot do Jadrana in dalje v Sredozemsko morje. Tam pa je britska "življenska črta", ki vodi skozi Sueški kanal v Indijo. Tukaj se križajo interesi vele-sil. Če Jugoslavija dobi Trst in (Konec na 5. strani.)

Strašenje z inflacijo, s posledico nove krize

Kolonec. Walter. Lippmann prejema predsednika Trumanu, češ, da ima program, ki ga niti sam ne razume. Kako naj potem pričakuje od ljudstva, da bi ga razumelo in podpiralo? Kritika se tiče nedavnega Trumanovega govora po radiu ameriškemu ljudstvu, na katerega je apeliral, naj podpre njegov program za rekonverzijo ali preosnovo ameriške industrije iz vojnega obrata v izdelovanje potrebščin za civilno rabo. Lippmann meni, da bi moral najprvo biti Truman sam na jasnem kaj hoče in potem šele ga bo ljudstvo podprlo, če bo njegov program sprejemljiv in podan tako, da ga bo razumelo, ne pa v kompliciranih obrisih. Njegovo mnenje je, da kar se Trumanovega kabineta tiče, so v njemu v splošnem razumni, sposobni ljudje. Toda Trumanove svetovalce v beli hi-

IZ POROČILA O NEDEMOKRATIČNI TAKTIKI ZAVEZNIKOV V ITALIJI

Bili so dnevi, ko je bila Italija iz otopelosti začasno vzbujena in upala. To je bilo po Salernu in padcu Neapla in potem po osvoboditvi severne Italije lansko pomlad. V tistih dneh pa so se zavezniki (Angleži in Američani) odločili podpirati bogataše in privilegije, dvorjane in staomodne, diskreditirane politike. Zavezniški uradniki so bili vsikdar naklonjeni "starim, skušenim, zanesljivim, ustanovljenim ljudem" in zapostavljali sile, ki delujejo za reforme. Zavezniška administracija je bila vedno pripravljena delati izjeme za avtomobile bogatašev in za vile aristokratov; prvim je dala licence in druge je obvarovala rekvizicije. Fašistične simpatije in fašistični profiti niso bili pod zavezniško administracijo nobenkrat nadlega; ampak biti levičar je pomenilo ob enem biti osumljenec. Te se je odpravilo.

V ozračju take miselnosti je postalo trebljenje fašistov v Italiji nemogoče; tudi ako nisi bil levičar ampak le nefašist, bi bilo največkrat zastoj pričakovati kakih prednosti. Bivši fašisti in trije predfašistični ministrski predsedniki — Bonomi, Orlando in Nitti — se oslanjajo na zavezniške uradnike in z upi jih navdajajo tudi taki obiskovalci, kakor je bankir Amadeo Giannini iz Kalifornije, ki je na konferenci s časniki v Neaplu odkrito dejal, da dokler ne dobi Italija desničarske vlade prej omenjenih treh starih mož, ne more pričakovati podpore iz Amerike.

Bivši fašisti in omenjeni trije stari možje so se zvezali z monarhističnim plemstvom in z voditelji industrije v prizadevanju, da prevzamejo Italijo v svoje roke. Ako se jim to posreči, bo v Italiji nastala bržkone civilna vojna.

(Iz članka "Cynicism Wins in Italy" v reviji "Nation" z dne 5. januarja 1946, ki ga je napisal njen korespondent Donald Dounes v Rimu.)

Predloga za zvišanje plač kongresnikom in drugim

Kongresnik Curley, demokrat iz države Massachusetts, je pred nekaj tedni predlagal v nižji zbornici, da se naj plača predsednika Združenih držav zviša na \$100,000 na leto, za njegove stroške pa naj se dovoli \$60,000 na leto. Sedaj predsednikova letna plača znaša \$75,000, za stroške pa dobi \$25,000. Poleg tega Curleyjev predlog predvideva, da bi bil predsednik prost dohodninskega davka, ki ga sedaj plačuje kakor druge osebe.

Malo prej pa je senator Downey iz Californije predlagal, da se plače kongresnikov zvišajo z \$10,000 na \$15,000 letno, poleg \$2,500 za stroške. Poleg tega je urgiral zbornico, da dovoli vsakemu \$9,000 letno kot nekakšno "pomoč". On je tudi za zvišanje plač članom vlade in zveznim sodnikom.

V kongresu se že delj časa govori o zvišanju plač kongresnikom in drugim višjim vladnim uradnikom. Nič gotovega pa še ni, če bodo te in slične predloge sprejete v tem letu, kajti letošnji bodo na programu volitve, zato bodo kongresniki, ki bodo šli pred volilce za ponovno izvolitev, dokaj opretni, predno kaj

definitivnega sklenejo".

Člani poslanske zbornice (kongresniki) so si lani določili po \$2,500 za "stroške" vsako leto. Senat jim je predlogo odobrila, a ob enem sklenil, da kar se senatorjev tiče, nočejo takega povisjanja. Tudi šest kongresnikov se je dobilo, ki te vsote niso hoteli vzeti, drugi pa so po svojih \$2,500 povešala "za stroške" hlastno posegli.

LaGuardia si službo izboljšal

Bivši newyorški župan Fiorello H. LaGuardia je s 1. januarjem nehal biti glavar največjega ameriškega mesta, ker v lanskim županskim volitvah ni več kandidiral. Toda se ne bo vpisal za brezposelnostno podporo, ker je takoj prevzel službo komentarca v radiu s plačo \$100,000 na leto, in pisal bo svoje spomine, kar mu bo tudi prineslo veliko denarja. Vrh tega bo kot bivši župan, torej kot civilni uslužbenec newyorške občine, prejel \$10,474 penzije na leto. V času svojega županovanja — in bila je dolga doba — je plačal v občinski penzijski sklad \$77,128. Mož je star 69 let. Ako umre, bo do svoje smrti prejemala isto penzijo njegova žena in še posebej \$10,000 čim bo umrl.

Kje leži krivda za tako občutno pomanjkanje oblek?

V minulem letu je bilo narejenih samo 10 milijonov moških oblek, letos pa pričakujejo, da bo izdelanih 30 milijonov, potrebuje pa se jih 10 milijonov več. To pomanjkanje oblek se že dolgo čuti in sedaj, ko se vračajo vojaki v civilno življenje, so težave še večje.

Urad administracije za civilno produkcijo (Civilian Production Administration) je dne 6. januarja na trgovce z moškimi oblekami uradno apeliral, naj odlože del svoje zaloge, kolikor največ morejo, na razpolago samo za veterane. Oni so v stiski, ker vsakdo rabi ob povrnitvi iz armade obleko ali dve. Isti urad pravi, da mnogi trgovci to že vrše. A je dvomljivo, da se bi vsi mogli ali hoteli ravnati po navodilu (ne ukazu) omenjenega urada. Kajti trgovce ve, da če se zameri svojemu stalnemu odjemalcu, ga prihodnjic ne bo k njemu. Vendar pa bodo posebno velike trgovine skušale dati bivšim vojakom pri prodajanju oblek prednost.

Drugo vprašanje je, čemu sploh pomanjkanje oblek, posebno sedaj, ko se uniform že dolgo več ne izdeluje? Armada jih ima dovolj v zalogi.

Kako to, da je posebno cenenih oblek in suknj že dolgo tako težko dobiti?

Vzrok — saj glavni vzrok, so dostropne cene. Ta strop pa je po mnenju lastnikov oblačilne industrije prenizek. Urad za določanje takovanih dostropanih cen oblačilnim tovarnam ni hotel dovoliti podražitev te vrste oblek, ki jih kupujejo ljudje nizkih plač, in drugi, ki dragih ne zmorejo, pa jih je oblačilna industrija enostavno nehala izdelovati, oziroma znižala produkcijo cenenih oblačil in producirala druge obleke, take, ki stanejo od 50 do 100 dolarjev in več; isto spremembo je izvršila v produkciji suknj.

Sicer so tudi druge ovire, toda motiv profita je glavni. Tovarnarjem se ne gre za potrebe ljudi, ampak za čimvečje dobičke. Ko nastanejo slabši časi in se konkurenca pospeši, pa bo cenenih oblek spet polno na trgu, ampak tisti, ki jih bi sedaj morda lahko kupili, pozneje vsled brezposelnosti tudi cenenih ne bodo zmogli.

Rak zahteval veliko žrtev

V času vojne je umrlo v Zed državah na raku 501,419 ljudi, torej veliko več kot pa je bilo naših vojakov in mornarjev v istem času ubitih v vojni. V slednji je izgubilo življenje 272,000 vojakov in mornarjev.

Nesreča, ki veliko pomeni

Jajca so sedaj v Franciji velika redkost in silno draga. Toda na poti v Pariz se je nekemu vozniku odprl od zadaj truk, iz katerega je popadalo na 17 milj dolbi voznji 13,000 jajc.

KOMENTARJI

Albanija se je oklicala dne 11. januarja za republiko in ex-kralj Zog, ki se je zaveznikom ponujal za povratek v Tirano, da zgradi demokracijo v Albaniji, je sedaj v svojih upih tam kakor jugoslovsanski Peter, habsburški Oto in rumunski ex-kralj Karl. Slednji bi rajše s svojo Magdo Lupescu zapravljajl nakradeni denar v Parizu kot v Mehiki ali Južni Ameriki, pa mu francoska vlada ne da dovoljenja priti tja.

Ex-kralj Zog je prišel za kralja Albancem po zaslugi demokratskih velesil. Potem ko je začel Mussolini rožljati in mu francoska in angleška vlada ni sta hoteli stopiti na prste, je poslal v Tirano zaupnike, ki so Zogo in albanski vladi rekli, da je čas flirtanja Albanije z Jugoslavijo minil, kajti Mussolini jo je vzel pod svoje varstvo. In ker je to strategična dežela, bo gradil ceste v nji, izboljšal njeno gospodarstvo in finance, seveda vse pod italijansko kontrolo. A kralj Zog je vseeno manipuliral tako, da je žandarstva in vojaška oblast v Albaniji ostala v njegovih rokah. S tem je razpolagal več ali manj tudi z Mussolinijevimi posojili. S spretnimi manipulacijami se mu je posrečilo spraviti v banke v inozemstvu od Mussolinijevih posojil okrog milijon dolarjev. Pokojni "duče" si je mislil, le počakaj! In ko so Italijani leta 1938 udrli v Albanijo, jo je Zog s svojo nosečo ženo vred popihal čez hribe in doline ter prispel srečno v Francijo, kjer je začel udobno živeti in zajemati iz prigolufanega milijona. Po nemški invaziji v Francijo jo je ubral v London. Ker je zapravljajl, mu je tisti milijon do malega menda že skopnel, pa se je domislil, da je on kot nalašč ustvarjen za demokratiziranje Albanije, seveda, če bi mu za zavezniki kaj plačali zato in mu

jamčili vrnitev kraljevske službe. Albanci (v anglo-ameriškem tisku trdijo, da so sedaj pod komunističnim (ruskim) vodstvom) pa so Zogovim špekulacijam in pričakovanjem napravili konec, kakor so ga Jugoslovani Petrovim nadam in spletkam.

Kdo je Liston M. Oak? V politiki ne samo nasprotnik temveč zagrozen sovražnik Sovjetske unije in s tem tudi "Titove" Jugoslavije. Mr. Oak je uposlen v uredništvu New Leadra in njegovo delo pri njemu je "Managing Editor". Torej zelo važna služba. Vsled njegovih izbruhov ga je čitatelj Oakovega lista Augustus L. Richards v izdaji z dne 5. januarja ostro prijel, češ, kar presenetilo me je, ko si po radiu postaje WEBC priznal, da te radosti, ker je bila konferenca v Londonu (med Byrnesom, Bevinom in Molotovom) polom in da ti je ljubši zapadno evropski blok proti Rusiji kot pa organizacija združenih narodov. Kako se more profesionalni liberalec postaviti v isto vrsto kot Hearst, Patterson, McCormick, Pegler, Luce, Rankin, Bilbo in pokojni Hitler mi je nemogoče zapopasti. Ali se morda to, da si trockist? Ali si se kdaj družil, posredno ali neposredno, s pristaši Trockija v njegovem boju s Stalinom?

Mr. Oak ima na gornje vprašanje v isti številki svojega lista štirikrat daljši odgovor, v katerem le ponavlja, radi česar ga A. L. Richards prijema. Ali tiste Slovence, ki se še ogrevajo za ta nekdanji socialistični list (New Leader), bo morda zamislalo sledeče pojasnilo Mr. Oaka:

Na tvoje direktno vprašanje ti z obžalovanjem pojasnim, da sem v času borbe med Stalinom in Trockijem podpiral Stalina. Od leta 1917 do leta 1935 sem bil komunist; ampak ko sem stal (Nadaljevanje na 4. strani.)

PROLETAREC, MAJSKI GLAS IN A. D. KOLEDAR MORAJO IZHAJATI

FRANK ZAITZ

V Proletarcu na tem mestu sem v številki z dne 2. januarja na kratko razložil, kako je pri nas delo urejeno in čemu smo imeli lani zamudo z Majskim glasom in sedaj z Koledarjem. Majski glas je zakasnel, ker je moral urednik iskati zanj novo tiskarno — prejšnja ga ni mogla sprejeti radi pomankanja delavcev — namesto da bi polnil strani. Ako ne bi bilo omenjene ovire, bi bilo le nekaj dni zamude.

S. Anton Jankovič meni v svojem dopisu v tej številki, da bi bilo morda umestno opustiti letos Majski glas. Razumem ga, kajti on je eden onih, ki s koledarji ali Majskim glasom pod pazduho pritiska na kljuko, ali kot pravimo tu — gre z njimi od hiše do hiše. In dasi ni zamude nič kriv, jih mora vendarle "slišati."

Pojasnilem v omenjeni izdaji (2. januarja) predvsem svoje težave. Uredniki bodo razumeli, da ako hočeš tednik urejevati tako da bo list dostojen, ne samo zmetan skupaj tjavendan, ima ena oseba z njim dovolj dela ves teden. In če imaš zraven urediti vsako leto še dve drugi publikaciji, si človek lahko predstavlja, koliko ur in dni in nedelj ter sobot in večerov časa to vzame.

Na prihodnji seji upravnega odbora moramo o tem razpravljati ter urediti stvari tako, da ne bo uredniško delo vseh treh publikacij ležalo samo na eni osebi, kakor ni pred leti, pa je bilo dela zanjo še vseeno več ko dovolj.

Razna pojasnila o tem so v Koledarju, o katerem naj tu na kratko ugotovim, da dvomim, če je imel še kdaj boljše vsebino, kot jo ima letošnji. O tem se boste lahko sami prepričali. Nič ne bi rajše, da bi mogli to knjigo že vso razposlati, kot v našem uradu. A so bile ovire in bodo v bodoče odstranjene, ker tudi vojnih razmer več ne bo.

Kar se tiče Majskega glasa, bo izšel ob času, kot do predlanskega leta. To jamčim, kar se uredniškega dela tiče. Jankovič, jaz in drugi vršimo te posle zato, ker verujemo v ideje, ki jih te publikacije zastopajo in širijo med ljudi. In tako in še boljše naj bo — in tudi bo — v bodoče!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NABOČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co. Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Za korporacije profit in dividende za stavkarje pa nižanje prihrankov

Delavci, ki so bili uposleni pri korporaciji General Motors, so na stavki že nad poldrugi mesec. Zahtevajo 30% zvišanja mezde. Kompanija jim noče ugoditi, razen ako ji OPA dovoli podražiti avte. Unija trdi, da je zvišanje cen avtom nepotrebno, ker so profiti G. M. že sedaj tolikšni, da bodo še zmerom zadostni tudi ako zahtevijo delavcev ugoditi.

Drugače je z delavci. Njim vlada ne jamči niti brezposelnostne zavarovalnine, ako so brez dela "po svoji krivdi".

Unija tudi ni založena za milijoni, da jih bi mogla zadostno podpirati, pa je bilo treba stavkarjem seči v miznico po vojne bonde, ali iti v banko po gotovino, kdor jo kaj ima.

Kompanije se delavcem rogajo. Magnati korporacije General Motors bodo vlekli od sto tisoč do pol milijona dolarjev na leto plače in več neglede kako dolgo bi trajala stavka. V zveznem kongresu imajo več vpliva kot vse članstvo unije avtnih delavcev, kajti če bi ga ne imeli, bi kongres ne stregel toliko njim temveč bi tudi na koristi delavcev porajtal. Pa se zanje tako malo zanima, še manj pa, da bi sprejel še kak zakon v prid njim, da se je proti temu zapostavljanju delavcev oglasil proti svoji stranki, ki ima večino v obeh zbornicah, celo konservativni Truman. Toda razmer njegov apel ni in jih ne bo spremenil. Korporacije posedujejo v rezervah v svojih blagajnah in v zveznem davčnem uradu milijarde dolarjev, imajo časopise, radio, filmsko industrijo, gledišča in sploh vse je njihovo. In imajo zvezno postavadajo pod palcem.

Taka je kapitalistična demokracija. Predsednik korporacije G. M. ima samo en glas, enako tudi vsak stavkar le po en glas. Delavcev je veliko, magnatov malo. Toda vzlic naši politični demokraciji imajo magnati oblast v kongresu in v legislaturah. Zed. države se edina industrialna država na svetu, v kateri je organizirano delavstvo brez zastopnika v vladi. Sploh ga v nji še ni nikoli imelo, kvečjemu tu pa tam kakega "prijatelja", toda če bi se tak prijatelj osmelil reči kaj proti sistemu, ki ga sedaj označujejo s "free enterprise" namesto za brezvestni monopolistični kapitalizem, kar v resnici je, pa bi lopnili po njemu in kongresni odsek za presikovanje protiameriških aktivnosti bi ga pozval na zagovor.

Kdo je že bil, ki je rekel, da bo doba po končani vojni "stoletje navadnega človeka"? Ne, to je še vedno doba kapitalizma in kot ta, list zmerom poudarja, dokler bo ta sistem obstojal, bodo vladali posedujoči in "navaden človek" pa bo lahko na volilne dneve glasoval za njihove kandidate, ker si vsled svoje zavestnosti s kapitalistično propagando in vzgojo ne more misliti, da bi lahko poslal v zbornice svoje ljudi in si ustvaril tudi industrialno demokracijo. Brez nje, kadar si v stvarkah, v brezposelnosti, v boleznih in brez sredstev, tudi politična nič ne zaleže.

Topovi kapitalistične in vatikanske propagande obrnjeni na Jugoslavijo

Ko je Jugoslavija nastala, je še leta potem ni povprečen ameriški čitatelj nič poznal. Zamenjavali so jo celo v velikih listih za Jugo-slovakijo ali pa smatrali, da je Čehoslovaška in Jugoslavija eno in isto. In pa da je to nekje na Balkanu, kjer je ogromen sod smodnika in pod njim vedno drži kdo užigalnice, da bi ga spravil v eksplozijo.

Pravzaprav Srbi v začetku sploh niso, da se bi država imenovala Jugoslavija, ker so hoteli svoje ime v ospredju. Zato so dali novi državi ime "Kraljevina Srba, Hrvata in Slovenca." A ob enem so smatrali, da je to v bistvu le "Velika Srbija", kar je tudi bila. Pozneje, ko je posebno kralj videl, da države ne more spraviti v red, so jo uradno prekrstili v Jugoslavijo, toda v bistvu je ostala to kar je bila prej. Tudi politika Radičeve hrvatske seljačke stranke ni bila konstruktivna, temveč hrvatsko nacionalistična in protisrbska. Slovenska ljudska stranka pa je bila čaršiji, razen kratkega presledka, ko so dr. Korošca internirali (seveda ne tako kot so to znali Nemci v minuli vojni) vedno na uslugo.

Ameriški poročevalci, ki so obiskovali to "državo smodnika", so v svoje liste pisali kot da je to nekak Tibet, ali dežela iz Tisoč in ene noči.

Končno je kralj proglasil diktaturo. Vse napredne in delavske politične organizacije so bile razpuščene in v delavske ter v druge ljudske knjižnice so prišli vladni cenzorji. Odbrali so v njih vse knjige, ki jih je diktatura prepovedala. Ovilni so jih z lepenko, pritiskali nanje žig in odšli. Knjižničarji so ta žig "splošnovali," oziroma se ga bali in zato ni tistih lepenk nihče odmotaval. Kajti vladni inspektor se je oglašil tu in tam ter pogledal, ako je vse v redu.

Dovoljena je bila samo ena stranka. Parlament je bil reakcionaren, s srednjeveško miselnostjo, ki je čaršiji potrdil vse, kar je hotela. In dvorjani pa so zajemali z veliko žlico in živeli razkošno kot da so na bivšem ruskem dvoru.

Ali se spominjate, če je bilo takrat kaj protestiranja proti ukinitju demokratičnih svobodščin v Jugoslaviji, dasi jih v nji dosti nikoli ni bilo? Ne, ni bilo v demokratičnih kapitalističnih deželah krika proti diktaturi v Beogradu, pač zato ne, ker je dr-

KONCENTRACIJSKI LOGAR AUSCHWITZ v Avstriji je bila velika mučilnica. Tudi Slovence so pošiljali v njo. Na sliki na desni je njen bivši glavar, ali bolje, rabelj Wilhelm Grabner, ki na Dunaju v preiskavi njegovih zločinov odgovarja na vprašanja. V sredi je stražnik s puško v roki.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Predmestne sence

Pred nekaj tedni so naši lokalni listi prinesli vest, da je umrl George N. — Padel da je doma na stopnicah in se pri tem smrtno pobil. Nesreča, ki se v naših ostopničenih ameriških hišah prav lahko in se na žalost tudi res pogostokrat pripeti.

Georgia N. nisem poznala. Pač pa sem po 'zunanosti prav dobro poznala nekoga drugega, ki so mu otroci vzdeli ime 'Calamity George'. Leta in leta je do malega vsak dan hodil tod mimo — poslednje čase pa nič več. In če me slutnja ne vara, se je preselil tja, od koder ni vrnitve. Vse bolj se mi namreč dozdeva, da je bil 'Calamity George' in George N. ena in ista oseba.

In če je tako, kdo ve, ali se je od tega našega skušnjav polnega sveta ločil — trezen. Kajti videli smo ga zlasti skozi zadnje

poletje in jesen le redkokdaj treznega.

Okna so bila odprta, stopnice pred vrati pa polne otrok. Igrali so se in vreščali, to se pravi, vreščala so največ deteca, ki so jih pet do desetletne mamicice povijale in polagale v vozičke. Zdajci je vse utihnilo. In nato:

"Skrijmo se... Pomagaj mi... Hitro, hitro! 'Calamity George' prihaja..."

Po par trenutkih se je ves drobiž pobral, pa s svojimi igrčigami vred izginil za grmicevjem onostran ceste.

Medtem se je George Nezdoda že majal sem prek ceste do druge strani. Strašno ga je zanašalo. Velik, ne več mlad, precej težak in neroden je krilil z rokami in se očividno kregal morda sam s seboj, ali pa z nekoga, ki je ostal v pivnici.

Zadel se je s čevljem ob rob pločnika in klecnil na kolena,

nato še na komolce. Tako je nekaj časa 'počival', pa godel in klet "svinje, ki so tak zanič pločnik zgradile". Z veliko težavo se je nazadnje vendarle spet zmohotal kvišku. Ali namesto, da bi šel dalje, je ježno sunil z nogo ob pločnik, pa zgubil spet ravnotežje in tebebnil po tleh, kakor 'je bil dolg in širok.

Tako je zopet 'počival', dokler ni prišel neki moški, pa mu dobrodušno pomagal na nogo. Se klobuk je pobral in mu ga posadil na glavo. "Na, pa smo zopet na podplatih, kaj?" in ga je pri tem prijateljski udaril po plečih. Ali če ga ne bi bil z drugo roko naglo prestregel, bi ga moral znova pobirati s tal.

"Pa nekoliko umazali smo se tudi..." in je opitemu motovilu otepal prah z rokava.

"Oh, pusti, kar pusti!" se je mrgodil George in se zopet opasno pozibal. "Kaj zato, če sem svinja? Saj je tudi moja žena svinja in vsi ljudje so svinje! Tako ti povem, vsi!"

"Na, na! Tiho, tiho... Pa domov, spat..." ga je miril oni in se hitro odpravil na svojo pot. "Ti... Ti tudi si svinja! Hujša in grša od mene! Le beži! Če ne, bi ti pljunil v obraz, ti..." in je rabil besedo, ki je ne kaže zapisati.

Dobre četrte ure je trajalo, preden se je Nezdoda toliko oddaljil, da so se otroci upali iz skrivališča. Stojč v vrsti so gledali za njim. "Ta, ta je veliko hujši, nego je 'Stormy Joe'. Kadar je 'Stormy Joe' pijan, mu lahko kažeš i jezik, pa ne bo videl ne tebe, ne jezika."

"In on tudi nikdar ne pade, čeprav se zaletava in..."

"Lej 'Calamity George' je spet na tleh," smejali so se in najmlajše je veselo tleskalo z rokami.

"Nič se ne giblje — morda se je ubil..."

"Oh, kaj še! Pijanci se nikdar ne ubijejo! Nikdar!"

POZIV NA SANSOVO SEJO

Pueblo, Colo. — V nedeljo 20. januarja ob 2. pop. se bo vršila v Narodnem domu seja tukajšnje podružnice SANSa. Zastopniki društev in klubov ter članstvo vseh organizacij je vabljenno, da se je udeleži.

Prejšnja seja se je vršila dne 30. decembra minulega leta v dvorani sv. Jožefa, a udeležba je bila tako majhna, da niti odbora nismo izvolili. In zato je bilo potrebno sklicati novo sejo.

Skoro vsa pisma iz starega kraja poročajo o silni revščini, ki jo je povzročila vojna in nacijska-fašistična okupacija, kako primanjkuje hrane celo za otroke, obleke in vsega.

Sedaj je v teku kampanja za nabiranje obleke in živil. V nekaterih krajih so na čelu religioznejših organizacij odlične osebe, n. pr. pri Ameriškem odboru za jugoslovansko pomoč Mrs. Eleanor Roosevelt, Mr. Morgenthau in drugi taki, ki niso z Jugoslovani nič v sorodu, a jim vendar žele pomagati. Ali nam ne bi bilo v ponižanje, če se bi tudi mi sami ne zavzeli za čimzdatnejšo pomoč staremu kraju, ki je moral skozi štiri leta brutalne vojne, sedaj pa ga tare glad, pomankanje živeža, kurjave in obleke. Torej Slovenci in drugi Jugoslovani, pomagajmo!

John M. Stonich, predsednik

IOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Prvi tedni v novem letu so domov hvalijo Nemce ter sovražna našo novo domovino v zelo razburkanem položaju. Ne samo, da se ni na industrialnem polju izboljšal, ampak postaja od dne do dne bolj kritičen. Predsednika Trumana radijski govor menda ni našel veliko odmeva v javnosti. Saj tako bi bilo razvidno iz časopisja. Kongres, kateri prične z delom v bližnji bodočnosti in kateri je do sedaj samo počival, bo imel dovolj prilike za delo.

Tudi drugače so razmere silno napete. Ljudje govore o atomski bombi in o vojni z Rusijo kot da bi bilo vse to samo igrčica. Na drugi strani se sliši v nebo doneče fraze o bratski ljubezni in demokraciji. In ves ta čas pa narašča druginja, se manjšajo plače — in se ob enem govori, da je treba nazaj v normalnost, to se pravi, odpraviti vse nadzorstvo nad cenami živil, obleke in pohištva.

V Detroitu so se oglasili neki "Sentinels", neki stražniki, varuhi svobode, kateri zahtevajo nazaj tiste stare dobre čase, kot so bili za časa Hardinga, Kuliča in Hooverja. Delavstvu vzeti vse, kar si je pridobilo v zadnjih dvanajstih letih, pa bo zopet zavladal nebeski mir in blagostanje v tej deželi. Da so ti ter podobni sentinel v zvezi z General Motors, ni potreba še posebej omenjati.

Po svetu

V Londonu se je začelo prvo zborovanje nove zveze narodov. Koliko bo ta nova liga narodov koristila v zidanju trajnega mira na vsej zemlji, je težko napovedati, ali dela in snovi za delo bo imela dovolj. Ves utrujen, miru željan svet ji želi uspeha.

Kot izgleda, je prišlo med bojnimi frakcijami na Kitajskem do nekakega premirja in pobojtanja. Mislimo, da je pri tem zelo veliko zalegla in pomagala ostra beseda v Moskvi in v Washingtonu in pa odpoklice poslanika Hurleyja.

V Evropi se razmere niso dosti izboljšale. Negotovost novih mej v južni Evropi ter vojna okupacija, katera leži kot mora, nad že tako fizično izčrpano Evropo, je že tako neznosne razmere še bolj poslabšala. Položaj v Franciji se polagoma izboljšuje, v Italiji lezejo s pomočjo zavveznikov nazaj stari fašisti, kateri so se ob polomu njih vladne poskrili, sedaj pa se znova vračajo na površje — kajpada vse za vero in v boj proti komunizmu. Iz Belgije in Holandske se bolj malo sliši. Slednja je precej v skrbeh za svoj imperij v Indoneziji. V Španiji je še vedno caudillo na krmilu, ker naše demokratske sile še niso storile potrebnih korakov za odstranitev tega velikega kristjana. In kajpada, proces proti nacijski hierarhiji v Nurenbergu se še vedno nadaljuje.

Jugoslavija

Ze dostokrat sem omenjal tu v mojih vrticah, da se je boj proti tej mali republikli še pričel. Ne samo, Peter in njegovi tovariši v Londonu, ampak tu v ozadju je nekaj več, tu je boj zapada proti vzhodu, kajti kot sedaj tolmacijo naši generali, kateri načeljujejo okupacijski vojski v Julijski Benečiji (slovenski zemlji), je jugoslovanska osvobodilna armada samo komunistična predstraža Sovjetske Rusije.

John M. Mecklin, časnikarski poročevalec dnevnika Chicago Sun, ki se sedaj nahaja v tem delu Primorja (piše iz Trsta), je priobčil več člankov, kateri jasno kažejo zelo napete razmere med zavvezniki (Amerikanci in Angleži) ter jugoslovansko vojsko. Njegova tolmačenja so za opazovalca na licu mesta, kakor je on, zelo pristranska, s popolnim neumevanjem tamošnjih razmer. Ali iz teh člankov lahko posnameš psihozo in razumevanje položaja te okupacijske armade, katera se nahaja, kot priznava ta poročevalec na čisto slovenski zemlji — ter se obnaša kot sovražna armada, naklonjena ne Jugoslovonom, kateri so zavvezniki, ampak Italijanom, kateri so spadali k osovražnikom. To je tisto, česar smo se vsi bali. Vsak dan čitajš mnenja naših vojakov in častnikov, kateri o dohodu

domov hvalijo Nemce ter sovražna našo novo domovino v zelo razburkanem položaju. Ne samo, da se ni na industrialnem polju izboljšal, ampak postaja od dne do dne bolj kritičen. Predsednika Trumana radijski govor menda ni našel veliko odmeva v javnosti. Saj tako bi bilo razvidno iz časopisja. Kongres, kateri prične z delom v bližnji bodočnosti in kateri je do sedaj samo počival, bo imel dovolj prilike za delo.

Upati je, da se vprašanje meja reši ko hitro mogoče, če ne, se lahko dogodi nekaj kar ne bo nikomur v korist. Čete, katere so v zaokopih v polnem bojem razpoložene, so tam samo za eno stvar in to je boj. Vse to pa kaže, kako potrebujemo našo politično skupino grupirano v SANSu, za pobiranje sovražne propagande, katera dnevno narašča.

Drugače so novice iz Jugoslavije zelo povoljne. Ljudje, še posebno mladina, dela, in vse kaže, da bo nova Jugoslavija z našo Slovenijo prednjačila ne samo na Balkanu, ampak v Evropi. Saj njena ustava kaže to.

Pri nas

Tu v Chicagu imamo zopet nov v resnici tolovajski umor. To pot je bila žrtve malo šestletno dekletce; katerega je morilec zadavil in nato razrezal na kose, potem pa jih raznesel na razne kraje mesta. Policija je kot navadno — na delu.

Pobiranje obleke za staro domovino, katero bo trajalo do 16. januarja, kaže lep uspeh. Tu v Clarendon Hillsu je posebno pridna naša stara znanca sodruginja Mary Aucin; nabrala je že veliko zavojev dobre obleke. So (Konec na 3. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Kako bi mogel čimilijonski slovenski narod mučiti 45-milijonski italijanski narod, kot kriči anglo-ameriška propaganda v svoji kampanji proti Jugoslaviji, to mi nikakor ne gre v glavo! In zakaj ni bil anglo-ameriški tisk tako človekoljuben takrat, ko so Italijani divjali nad Slovenci — zares divjali — tudi to mi ne gre v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

ANGELO CERKVENIK:

Atentator

(Nadaljevanje.)

In čeprav bi morda pod pritiskom nasilja morebiti izdal svoje sodrude (česar pa si seveda ne more misliti), ali bi ne postala potem ta obravnava prav za prav še pomembnejši činitelj v zgodovini revolucionarnega pokreta?

Ne bo zbežal!

Čakal bo pri salonskem vozu. Tam bodo stali odlični funkcionarji: kraljevi namestnik, divizijski komandant. Dvignili bodo klobuke v pozdrav, enoglasno bodo zatulili (kajti to more biti samo tuljenje): živio, živio, živio! Minister izstopi, poda svojo belo roko debelušastemu in plešastemu kraljevemu namestniku (temu smešnemu domisljavcu) in prične govoriti... Komaj bo dobro izpregovoril nekoliko besedi... v tistem trenutku mu bo priletelo nekaj svetlega pred noge, v prihodnjem trenutku pa se bo z zvižgajočim pokom razletelo ter pomandralo ministra in štiri, pet odličnih funkcionarjev (da bi vsaj kraljevega namestnika ne zadelo; ta bedak ne zasluži njegove bombe).

On pa bo stal, roke bo imel ponosno prekrizane na prsih, okrog ustn mu bo krožil samozavesten nasmeh.

Oficirji bodo planili z golimi sabljami nanj (saj je to njihova dolžnost; on jim tega ne zameri!), a on se ne bo zmenil, smehljaj se bo — in vsi bodo obstali pred njim, roke se jim bodo kar same povsile...

Tedaj bo rekel (tako nekako): Prava reč! Ubijte me; glavno je, da ne morete tegale tirana obuditi od mrtvih.

Zaničljivo se bo nasmehnil... Oficirji bodo zopet pobesneli; policajci in detektivji ga bodo komaj obranili pred njimi.

Potem ga popeljejo skozi mesto... Ljudje ga gledajo in občudujejo... Delavcem poskakuje srce od vznihanja in divjega ponosa... Električni njegovega dejanja je objela ves svet, elektrizarila silne, nepregledne množice... Casopisi pišejo, kolporterji kriče:

"Atentat... Varjačji-i-i-č, znani književnik, ki je toliko obetal... izvršil atentat na notranjega ministra... Minister na mestu mrtev... Anarhistična zarota... Plaćan od... (bogve od koga? Italije?... Kaj bi bilo najlepše?)... od Moskve..."

Pozno v noč je taval po ulicah razsvetljenega mesta. Podal se je končno na hriček nad mestom in se vsesal z očmi v meglovito morje pod seboj, skozi katero je brlelo nešteto tavažjih plamenčkov...

Zrl je na mirno mesto in se vdajal blaznoopojnim mislim...

Sladkost te opojnosti je bila tako omamna, da ni vedel, kdaj se je vrnil domov, kdaj je legel v posteljo.

Ko je že nekoliko ur ležal, se je spomnil, da ima še mater in sestro, da jima mora še enkrat pisati.

In jima je pisal.

"Mama moja in moja sestra! Tvoj sin in tvoj brat je atentator! Ne veruj besedam, ki jih boš slišala, pa čeprav bodo prišle iz župnikovih ust (kajti tudi ta je eden izmed tistih, ki bi ga bilo potrebno uničiti!).

Res je, umoril sem ministra! Ali nista še uvideli, da je bilo to potrebno? Ali ne čutita, da je nebo klicalo in iskalo osvoboditelja? Ali ne vesta, da je morala priti roka, ki je presekala nit življenja sili, ki je morila težko izmučeno in skoraj izkvravljeno ljudstvo? Ali je kdo, ki je pošten — pa bi mogel še nadalje trpeti to početje samega učlovečenega satana?

Umorov mora biti konec! Strup se more uničiti samo s protistrupom!

Vem, da me bosta razumeli! Če me pa ne bi razumeli, tedaj me bodo umeli milijoni mater in milijoni sestra.

Ce mati ne more umeti materine in sestrične sestre, tedaj mati ni mati in sestra ni sestra, tedaj smo si samo telesno — le slučajno, mogoče matematično — v sorodstvu!

A jaz čutim in vem prav za trdno, da me moja mati umuje, da me moja sestra v tem trenutku ljubi, kakor me ni ljubila še nikdar.

Prepričan sem, da sta moja mati in moja sestra ponosni na svojega sina in na svojega brata, kajti verujeta mi, malo je takšnih sinov in ni mnogo takšnih bratov."

Tako je pisal in podobno. Ali bi pisal tudi ljubici? Ljubici!

Jezno je stresel z glavo! Kakšni vrazji ljubici! Glupost! Atentatorji ne smejo v odločilnih trenutkih misliti na nekakšne ljubice; smešne sentimentalno sti Da, včasih je mislil nanjo... A to je bila skušnjava samega satana Da, nihče druga... vprav kapitalizem in sploh tiranski absolutizem javnih oblasti je ustvaril to nepotrebno čustvo, prepotrebno zanje... da bi ž njim vkovali v svoje verige poslednjega posameznika. Ženska je veriga, lastnina je vetriča, udobnost je veriga — žena in otroci pa smrt svobodi! Atentator bodi svoboden, prost vseh ljubzenskih, rodbinskih in lastninskih spon!

Proč z verigami! Vrag naj vzame ljubico! In ji ni pisal!

Vso noč se je nemirno premetaval sem ter tja. Tisoč malenkosti ga je zanimalo, tisoč znanec je šlo mimo njegovega spomina. Vsakega si je natanko ogledal... Smejal se je, ko je videl, kako se čudi zdaj ta, zdaj oni... n. pr., ta njegova gospodinja! A kaj ona! Njena hčerka n. pr., njena hčerka, ki si manjkira nohte in hodi po burjujskih plesih (sploh pa tudi drugi plesi niso bogve kaj prida!)... Ah, in Breznik... tisti nesposobni idiot, ki je tudi nekakšen literat in je bil včasih njegov prijatelj, a se je zdaj prodal in urejuje nekakšen literarni glasnik! Kako bodo pogledali... ah, saj ti idiotje sploh doumeti ne bodo mogli veličine tega čina. Obsojali in obsodili ga bodo. (Saj je to tudi potrebno, ker bi se inače moral sam obsoditi, če bi ga oni odobraval.)

Sele proti jutru je zaspal. — Pa še tisti dve urici so ga mučile težke sanje.

Prav pozno v jutro je trdo zardemal. Zbudilo ga je mečno trkanje po vratih. Ves preplašen je poskočil in hitel odpirat. Prišel je Sila. Menila sta se dobro uro, domenila sta se v vseh potankostih atentata, nakar je Sila odšel. Čvrsto mu je stiskal pri slovesu roko:

"Pazi, Varjačič," je dejal. "Danes si boš priboril ime, če boš dovolj hladnokrvnen in če boš imel srečo. Spomni se Frica Adlerja... Veš, kakšne so bile posledice njegovega atentata; tvoj prav za prav naš atentat utegne roditi iste uspehe. In naj si te pobijejo na mestu, moraš vendar vedeti, da te ubiti ne morejo. Tvoje ime postane simbol neštetim množicam... Torej, kakor domenjeno! Če pojde vse po sreči, te pričakujem danes zvečer doma."

Ko je Sila odšel, je Varjačiča postalo strah, kajti kamorkoli se je ozrl, povsod je videl same mrtvaške obraze. Leden mraz ga je stresal, le v glavi mu je gorelo. Pogladi se je po čelu in se zamislil v brezdanje tmine... Mehanično je vzel iz žepa uro in mehanično pogledal nanjo.

"Samo še dve uri!"

Zacutil je, da mu je nekam slabo, da se mu tresejo noge. Slike, ki so se vrstile v pravkar pretekli noči pred njegovimi očmi kot najrealnejša resnica, so popolnoma obledela in se mu zdele le še kot prijetne sanje...

Vendar pa sta ga samokres in bomba, ki ju je mogel vsak hip otipati v žepu, prepričala, da so bile sanje več kot nedolžne sanje.

Gospodinja mu je prinesla kavo, pogledala ga kakor običajno. Jer odšla.

Kaj me ta glupa ženska tako zija?

Kave se ni mogel niti dotakniti. Ze sam vonj, ki je jel nasičati vzduh v izbi, mu je bil zopern.

Roka se mu je tresla, ko je segel po skodelici.

Prav dobro je videl, kako se mu roka trese in je zamrmral: "Prokleta bolezen!"

Jel je hoditi po sobi, včasih se je mrzlično nekam zaletel in kar hipno obstal pri oknu ter se zagledal na trotoar široke ulice. Prazen tramvaj je vozil mimo in neznošno ropotal... Na oglu ulice je stal stražnik. Obleden je bil v paradno uniformo. Nekoliko svetinj mu je viselo na prsih in dve dolgi vrsti zlatih gumbov sta delali moža naravnost neznošno strašnega. Ko je Varjačič tako premišljeval, ga je policaj pogledal... oziroma: pogledal je le v okno, mogoče le bežno in čisto mehanično... Varjačič pa je odskočil, kakor pred gadom, ko dvigne v čudnem kolobarju glavo in hoče vsekati...

(Dalje prihodnjič.)

Jugoslavija spet trguje z Rumunijo

Po štirih letih vojnega stanja med sabo sta Jugoslavija in Rumunija spet v diplomatskih in trgovskih odnosih. Trgovska pogodba med njima je bila zaključena koncem decembra. Jugoslavija bo pošiljala Rumuniji železno rudo, kromin, baker in tobak, v zameno pa bo dobivala olje, sol in kemikalije.

RAK ne divja samo med odraslenimi, starejšimi ljudmi, ampak tudi med otroci. Pogubi jih več vsako leto kot pa otroška paraliza. Za boj proti raku obstaja v tej deželi posebna organizacija, zvana The American Cancer Society. V New Yorku ima bolnišnico za ljudi, ki bolehalo na raku. Gornji trije otroci se zdravijo v nji. Ta organizacija nabira za boj proti raku denar in v letošnji kampanji misli nabrati \$12.000.000.

Nekaj drobiža

Chicago, Ill. — Na obravnavi naroda sede švabobranski belogardisti na desni strani in kristjanski partizani z rdečo zvezdo na kapah na levi.

Sodnik je narod in kako sodi, pričajo pisma iz naroda, ki prihajajo k rojakom v Ameriko od sorodnikov v osvobodjeni Sloveniji. Ta pisma niso prijetna, sabavno čtivo. Ampak jasno dokazujejo, da so bili belogardisti poleg okupatorjev glavni kriminalci nad slovenskim narodom.

Ali se je še čuditi, čemu se je pater Ambrožič v Lemontu odločil — vsaj tako se je izrazil, da ne čita oziroma ne bo več čital slovenskih naprednih listov? Ha-ha-ha! Kaj je glavni vzrok, prosim? Ali ima pater morda nemirno vest?

V minulih praznikih se je znova veliko pridigalo in pisalo o Odrašniku, ki se je nekoč rodil v Betlehemu. Ko so o tem zvedeli sv. trije kralji na Jutrovem, so mu prinesli kadila, zlata in mire. Ko je dorastel v moža, je začel učiti in izganjati kramarje iz templja. Ako se bi danes vrnil, bi mu bilo to nemogoče. Tudi ako bi imel na svoji strani veliko militaristično oporo kake demokratične sile, bi ga svetovna reakcija s papežem vred črnala, blatila in bojkotirala, češ, da je komunist.

V osemnajstem stoletju se je nekje v Jugoslaviji rodil sin ubožnih staršev. Ko je dorastel, je šel med ljudi in danes ga imenujejo Tito. Edino pod njegovim vodstvom je bilo jugoslovansko ljudstvo rešeno ne samo okupatorjev, ampak tudi iz verig starega reda. Njemu niso prinesli kadila, mire in zlata, temveč vojno in lakoto. Vzlie vsi opoziciji pa je Tito triumfalni, kot je v naši novi domovini George Washington, vsak na svoj način, vsak v svojih posebnih razmerah, toda oba v boju z okupatorjem, s pijavkami, izdajalci in z monarhizmom. V obeh slučajih je kralj izgubil in dežela pa bila oklicana za republiko.

Dokumentarno je dokazano, da so se v Sloveniji dobili duhovniki, ki so ščevali ljudi moriti partizane in tudi sami sodelovali, eni z geslom, "v imenu Kristusovih ran naj bo partizan zaklan". Je skoro neverjetno, a žal, vendar resnično, da se je tako godilo. S takimi gospodi imam nekajkušenj. Pred 37. leti sta me napadla neki župnik in lemenatar. Napadla sta me iz zasede. Eden mi je pretil z revolverjem in drugi z velikim nožem. Vzrok? Ino, bil sem mladi, 22 let star vдовec pa sem bil tisto noč druge namesto doma.

V minulih vojni je bilo znova dokazano, da kristjani-desetbožnih zapovedi le oznanjujejo, ne pa izpolnjujejo. Tudi s sedmimi

zakramenti bo nekaj takega. Ko je lemenatar posvečen v mašnika, se ne pomeni, da je s tem postal pravi "človek". Spodaj pod hrbtenico še vedno nosi tanko kost, kot jo mi vsi, vštvešči rimskega papeža.

Kaj ta kost pomeni, so dokaz vojne in druga zla, ki jih bi človek lahko odpravil — če bi bil človek. Predstavniki cerkve so tudi dokaz temu, čeprav nočejo priznati, da njim ni za duše ampak za zgubljeno (zavedeno) politično in fizično molzno kravo.

Oprostite, da sem od javne obravnavne, ki je omenjam v uvodu, nekako zašel. Pisma, ki jih prejeman od sorodnikov v starem kraju, so pokopala vso klerikalno propagando Lige katoliških Slovencev v Ameriki. In obratno — tega sem zelo vesel, ker je to največja reklama za SANS.

Vsa ta pisma so si zelo sorodna. Ljudje opisujejo svoje trpljenje, skozi katerega so šli v starih letih vojne. "Nobeno noč nisem šli k počitku brez skrbi... Dobro si je predstaviti, kaj to pomeni. Tudi ako bi imeli civilni prebivalci ves komfort — živje, toploto in obleko — skrb in strah uničuje telo kakor rja železo.

Kaj pa naši partizani? Stiri leta so blokirali svojo pot na Golgotu s svojo krvjo za svobodno naroda. Njihov dom je bil v hribih in gorah. Tam gori so se oni borili, umirali od ran, glada in mraza, pa so prišli na mesta padlih drugi — vedno več jih je bilo in nadaljevali. Gore, hribi in hoste so bile njihov dom. Ali ne bi bilo več kot prav, da mi vsi brez izjeme pomagamo svojim bratom in sestram v naši rojstni domovini, vsak po svoji možnosti? In ko pride čas, ko bo slovenski narod tudi ekonomsko trdnost stal na svojih nogah, bi želel, da se bi zavzela tukaj rojena slovenska generacija postaviti temu tako hrabremu, dasi najmanjšemu narodu v Evropi primeren spomenik na najvišji gori v Sloveniji, torej vrh Triglavu.

Nekoč sem čital, da je na Triglavu poleg Aljaževe planinske kočice tudi Krekova kočica (v spomin dr. Janezu E. Krecku). On ni ljubil samo slovenskega naroda in se zavedal njegovih socialnih problemov, temveč tudi krasno slovensko zemljo, hribe in gore. Torej se ni čuditi, da so ga takratni klerikalni reakcionarji — sedaj jim bi rekli klerofašisti — pod vodstvom dr. Ivana Šušteršiča, likvidiral ž v prvi svetovni vojni. Mnogi, ki so bili v minulih osvobodilnih borbi, so tega moža osebno poznali in spoštovali.

Beginci, ki so v dneh osvoboditve pobegnili v tujino, večinoma v Rim, prosijo pomoči. Zanje se je zavzela prej omenjena Li-

ga katoliških Slovencev v Ameriki. Potrebujemo živeža, obleke in denarja. Pišejo o svoji revščini, slabih stanovanjih in pa koliko je podgan tam okrog. Torej priporočam, da naj jim Liga poleg drugega pošilja tudi prašek proti podganam.

Pozdravljam novo jugoslovansko ljudsko federativno republiko, v kateri so prvič v zgodovini jugoslovanskih narodov postale tudi ženske enakopravne in imajo vse iste politične pravice kakor moški. To seveda ne pomeni, da so že tudi ekonomsko svobodne, kajti država si bo morala blagostanje šele zgraditi, kar bo vzelo časa. Upam, da jim bo vlada dala tudi svobodo porodne kontrole, žene pa naj bi same odločevale, koliko zdravih otrok so zmožne vzgojiti. Poleg tega je moja iskrena želja, da bi jugoslovanska vlada odpravila čimprej mogoče tudi cenzuro, ker ji nič ne koristi. Naobratno, le škodi ji.

Ali ni smola za nas moške, ker v tej najbogatejši deželi ne moremo kupiti oblek po primerini ceni, dočim poročajo, da blago trohni v skladiščih? Teh nadlog je kriv naš demokratični free enterprise, ki mu je proffit vse in koristi ljudstva nič. Take razmere imamo po zaslugi nevednega ljudstva.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

Čitam, da tudi delovnih hlač (overalls) manjka. Morda se takih oblek začasno sploh ne izplača izdelovati, ker jih delavci vsled stavk in potem vsled brezposelnosti ne bodo rabili.

Ako bi mi moški posnemali naš nežni spol, potem bi imeli mi vsi skupaj dovolj obleke na razpologo. John Chamazar.

DELOVANJE ZBORA "ZARJA"

Cleveland, O. — Aktivnosti na kulturnem polju v minulem letu so skončale in začrtali smo letni program za delo v tekočem letu.

Pevski zbor "Zarja" ga bo vršil v naprej v čimvečji meri po svojih najboljših močeh. V odbor so bili izvoljeni sledeči:

Leo Poljšak, predsednik; Fr. Kokal, podpredsednik; Stephanie Poljšak, tajnica; Albert Fatur, blagajnik.

Nadzorni odbor: Frank Elersich, John Kokal in Andrew Turkman. Publicijski odbor: Sophie Elersich, Frank Kokal, John Krebel, Danna Slabe in Andrew Turkman. Vodje na odru: Sophie Elersich in Andrew Turkman. Pianist Edwin Poljšak. Učitelj in zborovodja J. V. Krabec. Arhivarki Lena Fatur in Ann Kokal. Načrtni odbor: John Kokal, John Krebel, Edwin Poljšak in Andrew Turkman. Prireditveni odbor je ves ostali pevski zbor.

Na tej seji je Zarja sklenila prirediti svoj pomladanski koncert v nedeljo 28. aprila v Slov. nar. domu. Sedaj, ko se je večina naših fantov povrnilo, nam bo laglje gojiti naše kulturno delo kot pa smo ga mogli v času vojne.

Ker je bil naš zadnji koncert na lanski Zahvalni dan tudi gmotno uspešen, je zbor na omenjeni seji sklenil prispevati \$200 pomoč bednim v starem kraju in za otroke \$100; ta prispevek je bil izročen na posebni prireditvi naših naprednih žen in deklet, ki so priredile v pomoč bednim otrokom v starem kraju takozvani "baby shower".

Proletarcu v podporo je zbor prispeval \$50. Približno enako vsoto je zbor prispeval tudi prejšnje leto. Da se je moglo napraviti prebitek, ki je omogočil zboru prispevati te vsote, je bilo treba veliko dela. Zato se zbor Zarja iskreno zahvaljuje vsem, ki so sodelovali za uspeh koncerta in pomagali napolniti dvorano. Upamo, da nam bodo pomagali tudi v bodoče, ker to nam bo omogočilo nadaljevati s kulturnim in humanitarnim delom. Zato lepa hvala vsem.

Za publicijski odsek,

John Krebel.

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)

druginja Frances Vider je ponovno prevzela delo in nadzorstvo pri šivanju, pri katerem ji pridno pomagajo naše ženske. Kdor še ni napravil svoje dolžnosti naj to takoj stori. Potreba v domovini je velika.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

Cleveland, O. Frances Bajec \$3; Joseph F. Durn 75c, skupaj \$3.75 (Poslal John F. Durn.)

Witt, Ill. Joseph Perme \$1.00. Murray, Utah. John Malich 25c. Red Lodge, Mont. Kaytan Erzn. \$1.50.

Chicago, Ill. Filip Godina \$6; Fred A. Vider \$5; St. 86 SNP \$5; John Morsi \$2; Mary Sifrar \$1; Mary Svetlik 35c, skupaj \$19.35.

Cleveland, O. John Kodrič \$2. Hyndsville, N. Y. Frank Lipar \$3.15.

Pueblo, Colo. Louis Korošec \$2; Ludwig Yoxey \$1, skupaj \$3.00. (Poslal Ludwig Yoxey.)

Cleveland, O. Felix Strumbelj \$7.50; po \$1: Frank Mikša, Anton Kukovac, Anton Zupan, Victor Klenc in Mrs. Zaverl; Mrs. Stupar 50c; Neimenovan 25c, skupaj \$13.25. (Poslal Felix Strumbelj.)

Edmond, Okla. Frank Knafels \$5.00. Englewood, Colo. Jacob Skerlj \$1.00.

Joliet, Ill. Louis Gornick \$1.00. Gary, Ind. John Valetič \$1.50. Berkley, Mich. Peter Benedict \$32.00.

Johnstown, Pa. Joseph Mele \$1. (Poslal Frank Cvetan.)

Arma, Kans. John Yoger \$1.00. (Poslal Anton Shular.)

Gardena, Calif. John Paulch \$2.00. Rock Springs, Wyo. Frank Remitz 25c.

Port Washington, Wis. Frank Leškovec \$2.00. So. Chicago, Ill. Joseph Brezovec \$1.00.

West Allis, Wis. Joseph Radelj \$1.50.

Somerset, Colo. Anton Penko \$1. Cleveland, O. Math Bizjak \$2. Vicksburg, Miss. Valentin Savec 50c.

Creighton Mine, Ont., Can. Victor Koligar \$1.00. Fontana, Calif. John Pečnik \$1.50.

La Salle, Ill. Leo Zevnik \$2.25. Cleveland, O. Mrs. Završnik 15c. (Poslal A. Jankovih.) Skupaj \$104.90, prejšnji izkaz \$1.261.21, skupaj do 31. decembra 1945 \$1.366.11.

LETNA SEJA JUG. HRANILNEGA IN POSOJILNEGA DRUŠTVA

Chicago, Ill. — V soboto 23. februarja 1946 se bo v Slovenskem delavskem centru vršila seja delničarjev Jugoslovanskega hranilnega in posojilnega društva. Ta ustanova, ki se je v zadnji desepresji komaj še borila, da se obvaruje likvidacije, je iz kakih 300.000 do 400.000 imovine narasla do konca minulega leta na poldrug milijon imovine.

O tem sijajnem napredku bosta na letni seji poročala predsednik Joško Oven in tajnik Donad J. Lotrich, ki bo podal izčrpen poročilo o finančah in poslovanju. Poleg teh bodo razna druga poročila, med njimi blagajnikovo in nadzornega odseka. Drugi člani v direktoriju so Anton Trojar (blagajnik), Vinko Ločniškar, Charles Pogorelec, Louis Zorko, Jacob Zupan, Fr. Zaitz in Frank Groser. Slednji je se nedavno vrnil iz Francije in prišel dne 10. januarja t. l. po 26. mesecih službovanja v armadi spet na sejo direktorija.

Kdor se svoje prošlosti kesa, se bodočnosti boji. — Roda Roda.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 2

Uspešne prireditve in druge naše vesti

Cleveland, O. — Popolnoma pravilno je, da čitatelji Proletarca zvedo, da so vse prireditve naprednih skupin v tej sezoni dobro uspeli. Uspeh sta želi zlasti podružnici št. 39 in št. 48 SANS. Karkoli sta ti dve skupini priredili, shode ali program ali oboje, je doseglo nepričakovani uspeh, zadevne kolekte prostovoljnih prispevkov pa niso prav nič zaostajale.

Zadnjič sem omenil koncert in opereto pevskega zbora Zarja, odsek kluba št. 27 JSZ, ter dodal, da je bila ta prireditve zelo uspešna. Danes pa lahko sporočim, kar sem slišal od zanesljive osebe, da je Zarjin koncert dne 22. nov. prinesel čistege prebitka — ali bi uganili? — samo 27 copakov manj kot en tisočak, kar pač niso mačkine solze! Iz tega lahko razvidite, da mi še živimo, z nami vred pa tudi naš čvrsti soc. pevski zbor Zarja!

To je tista Zarja, ki so ji njeni nasprotniki še pred 15 leti napovedali smrt, ampak njihove napovedi, kakor vidite, se niso uresničile. Razume se, da so Zarjani na svoje uspehe upravičeno ponosni. To so naši preprosti delavci in delavke. In mi, njihovi prijatelji in simpatičarji, se njihovih uspehov veselimo ter jim ob vsaki priliki pomagamo. Ob tej priliki vam ključno: Zarjani, naprej z delavsko pesmijo! Naprej po začrtani poti! Zarja ima še mnogo prijateljev in prijateljic, zato bo še dolgo živela!

Tudi naš klub št. 49 JSZ v Coofinwoodu je imel uspešno plesno veselico na božični dan. Uspeh je bil resnično nepričakovano dober. K temu je veliko pripomogla mladina, ki je prišla z vseh strani v takem številu, da smo s prodajo vstopnic prenehali eno uro pred določenim časom, kajti vsi prostori so bili res do zadnjega kotička napolnjeni — Ribničanov pa ni bilo nikjer, da bi dvorano malce razširili. Priznati moram, da sem se spočetka bal, da bo ta naša zabava fiasko; tako so mi slili tudi nekateri drugi v odbo-ro, četudi smo to bojazen izražali na tih.

Vstopnice sem prodal od hiše do hiše, po moji stari navadi, uspeh pa je bil bolj slab. To je rodilo dvom v uspeh. Končno pa se je pokazalo drugače: prišli so se morali vrniti, ker ni bilo v dvorani več prostora. Mladina je prinesla uspeh, starih korenin pa ni bilo mnogo, kajti ples jih več ne zanima, poleg tega pa so bili vabljeni k svojem. Vrnili so se njihovi sinovi iz vojne, tako tudi starejši sin podpisane in njegove žene Cilke. Stanko je bil tri leta v vojaški službi brez dopusta. Vrnili se je zdrav in vesel. Končni račun je veselice še niso zaključili, namignjeno pa mi je bilo, da bo preostanek znašal nad tri stotake, kar tudi niso mačje solze.

Čitatelji pa naj vedo, da za tiste novice pri klubu št. 27 in pri Zarji ter pri klubu št. 49 ne pijemo železne vode, temveč porabimo ves prebitke v dobre namene: v podporo Proletarcu, čitalnici, stavarjem, SANSU itd. Iskrena hvala vsem, ki ste pripomogli do tako lepega uspeha. Hvala tudi s. L. Poljšaku, predsedniku Zarje, za vsoto \$2, ki jo je prispeval klubu št. 49, ker se ni mogel udeležiti veselice.

Vreme je za sedanje čase sicer dokaj ugodno, v lokalnem "svetovnem časopisu" A. D. pa jih očividno zebe. Repenčijo se kar naprej, od jeze se penijo in dan za dnevom se zaganjajo v Tita in njegovo vlado. Vpijejo kakor jesiharji, češ, da v Jugoslaviji vladajo komunistični banditi. Strašno jih boli, ker so tam uvedli agrarne reforme, razlastili veleposestva, posebno škofijska in cerkvena, ter jih razdelili med revne kajzarje. Peče jih tudi to, ker ni verski poduk v šolah več prisiljena parola, kajti cerkev je ločena od države, kakor pri nas v naši svobodni Ameriki. Boli jih tudi to, ker ni v šolah več nabožnih slik, niti ne slik "svetega očeta", ampak slike Tita in Stalina. To je nekaj strašnega, mar ne? Zato pa naši klerofašisti upajo, da bo Amerika z Anglijo in "vsem krščanskim svetom" vred zaropotala proti Jugoslaviji. Če se pa zgodi, da bi ji hotela pomagati Rusija, se jo pa enostavno uže-

ne v kozji rog z atomskimi jabolki. Take pobožne želje gojijo ti naši zagovorniki izdajalcev! Zunanji rojaki, ki ne čitajo te "svetovne flike", menda ne verjamejo, da more kje eksistirati takšen narodni izvržek, ki bi mogel tako pisati in mazati po papirju. Ti ljudje nesramno blajto hvale partizane in njihovo osvobodilno gibanje, ki so se tako žrtvovali in pomagali zaveznikom ugonobiti Hitlerja. Medtem pa so se morali boriti tudi proti domačemu sovražniku, proti domobranskim belogardistam, ki so pomagali Hitlerju. Sedaj bi naši klerofašisti te izdajalce radi oprali, pa ne morejo, ker se jih drži pečat narodnega izdajstva!

Kakor povsod drugod, so tudi tukaj stavke. Delavci zahtevajo višje mezde, do česar so upravičeni. Kriz pri tem je to, da delodajalci obenem zvišajo cene svojih produktov. Na ta način so še vedno na dobičku kapitalisti, ki bi cene še bolj navijali, ako si ne bi vladna oblast prizadevala, da jih vsaj nekoliko drži na uzdi. Problem delavskih mezd in delovnih razmer je resnično zelo pereča zadeva. Delodajalci se brigajo le za visoke dobičke, za delavce se ne zmejnijo, zato pa je dolžnost delavcev samih, da zahtevajo boljši košček kruha.

Velika trojica, ki je tik pred božičem zborovala v Moskvi, se je vrnila domov in objavila svoje sklepe. Zdi se mi, da sta Stalin in Molotov zmagala skoraj na vsej črti, kar je vsekakor prav. Sovražnikom Rusije se čudno zdi, kako moreta Stalin in Molotov tako hipnotizirati diplomate drugih velesil. Sploh bi sovražniki sovjetov najrajši videli, če bi Amerika in Anglija spustili nekaj atomskih jabolk nad Rusijo ter jo tako spravili na kolena.

Se vedno čakam na Družinski koledar za leto 1946, tako gotovo čakajo tudi drugi stari razpečevalci koledarja, ampak vsi skupaj moramo potrpeti, kajti druge poti ni. Zamude so krive sedanje razmere. Lani sem jih prodal čez 400, kar seveda niso nobene mačje solze. Upam, da bodo koledarji kmalu med nami. Težkoče so v tiskarni in v knjigovodstvu vsled obstoječih razmer, kar moramo vsi vzeti v poštev. Upam, da vsled zamude ne bo koledar imel škode. Oprijeti se bomo morali dela s podvojenim silo, da bomo dosegli zaželjivo uspeh.

K temu naj dodam še tole: Ker je s koledarjem nastala precejšnja zamuda vsled nastalih poveljnih razmer, tako da bo prišel med čitatele dokaj pozno, bi morda bilo umestno, da bi za letos izostal Majske glas, ako ne bo izgleda, da bi lahko izšel pravočasno. To omenjam iz razloga, ker s pozno izdajo publikacij imajo razpečevalci več neprilike pri razprodaji. Upam, da do tega ne bo prišlo, temveč da bo Majske glas lahko izšel ter da bo letošnji koledar kmalu na trgu.
Anton Jankovich.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)
linizem zavrgel nisem objel trockizma, kajti i slednji je boljčevizm, a brez državne moči.

Kaj mislite, je ta bivši komunist Mr. Liston M. Oak počel v letih 1917-1935 ko je bil komunist? Udrihal je po socialdemokratih in socialistih po svetu enako zagrizeno in fanatično, kakor sedaj sipa ogenj in žveplo na Sovjetsko unijo in Stalina, na Tita in Jugoslavijo. In kakor je storil takrat toliko kot en komunist v svoji zagrizenosti zmogel, da bi zrušil socialistično politično in unijsko gibanje, tako sedaj ta isti zagrizenec enako fanatično celo v radiu vpilje, da mu je ljuba zveza zapadnih sil proti Rusiji — kar bi vodilo neizogibno v tretjo svetovno vojno, KAKOR PA MU JE ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV. In kdor je zmožen biti danes komunist in sejati razdor med proletariatom pod vodstvom Zinovjeva, jutri pa postati "socialdemokrat", ostane tudi po spremembi "prepričanja" v njemu ista provokativna natura. Danes renegat tam, jutri pa kje drugje — na take ljudi se ni nikdar zanesti! Ampak so nevarni zato, ker s svojim jezikom in peresom zastrupljajo posebno take ljudi, ki si ne morejo pomagati, da bi kdo drugi ne mislil zanje. In fanatiki bodisi verski, fašistični ali kakršnikoli ta-

ke ljudi najlaglje premotijo in zavadejo. Ko pride stremenje, so mnogi razočarani, drugi pa namesto da bi zmoto priznali, se v svoji jezi togote na one, ki so jim vsekozi resnico dopovedovali in apelirali na njihov razum, ne na srce in čustva.

Predsednik Truman je dne 11. januarja imenoval šest ameriških uradnikov, ki bodo skupno z angleškimi in francoskimi nadzirali volitve v Grčiji. S sabo si bodo vzeli pomočnike, tako da jim pri volitvah ničesar ne uide izpred oči. Rusiji pri tem "nadziranju" noče sodelovati, ker tudi ona ve, kam pes tace moli ves čas, od kar so Angleži skušali Grčijo s silo ohraniti za grškega kralja Jurija, ki s Petrom in Zogom vred vedri v Londonu. A je vendarle prav, da je Truman poslal volilne pazine v Grčijo. Morda jih bo v bodoče tudi kadar bomo tukaj imeli volitve. Saj mu je lahko izkušenj v Misouriju znano, kako potrebni bi bili strogi opazovalci, posebno še če bi imeli tudi kaj avtoritete zraven. Nešto volitev v tej deželi je že bilo ukradenih, kupljenih in izmanipuliranih seveda ne v korist demokracije ampak v prid "kruked" političnih mašin in "kruked" političnih mašin. Poštene opazovalce, posebno socialistične opazovalce, pa so pri štetju glasov metalji iz volišč in marsikoga tudi pretepli. Ne samo v Kansas Cityju, St. Louisu, v New Yorku, v Jersey Cityju itd., ampak tudi tu v Chicago. V tem mestu so imeli naši opazovalci na voliščih veliko težav bodisi od demokrskih ali pa republikanskih števecv in gangsterjev pa tudi tepen je prišel že marsikdo domov, dokler smo še imeli organizacijo, ki je bila stranka zares, ne samo sekta na papirju. Sedaj pa zmaguje tu demokratska mašina nemoteno.

V Grčiji se vsa ta komedija z volitvami vrši zaradi tekme med Veliko Britanijo in Rusijo. Ako bi grških "banditov" ne ustavili in pregnali angleški vojaki in tanki ameriškega in angleškega izdelka, bi bila Grčija volitve že izvedla in oklicala se bi za republiko, kakor se je Jugoslavija. Toda na Grškem se vprašanje monarhije v prid neje zavlačuje. Kralj Jurij je bil sicer takoj po umiku Nemcev pripravljen, da se vrne na prestol. Grki, razen rojalistov, pa so rekli ne, in tako ni smel nazaj niti potem, ko je Atene in druge važne grške kraje zasedlo angleško vojaštvo. V igri med velesilami se gre zato, ali naj dobi Grčija tak režim, ki se bo oslanjal na Anglijo, ali pa "komunističnega", ki bi si dobil zaščito v Moskvi.

Ameriška vlada je odobrila sedanji grški vladi 25 milijonov dolarjev posojila. Posojilo gre skozi zvezno Export-Import banko v Washingtonu. To posojilo je Grčiji v veliko pomoč in morda bo po svoje vplivalo tudi na izid njenih prihodnjih volitev. Veterani v Tennessee so organizirali svojo unijo samo za veterane in njen namen je skrbeti, da dobe delo in jih štiti v kolektivnih pogajanjih z delodajalci. Nič ne skrivaj da bo tekmovala z unijami AFL in s CIO. Delodajalci na jugu in tudi drugje so lahko veseli, ker se delavci sami med sabo razdružujejo tudi če jim bi v to oni nič ne "pomagali". To se bo maščevalo ne samo nad delavci, ampak nekega dne nad vsa deželo, torej tudi nad onimi, ki mislijo, da imajo od takega razdvajanja med delavci največ koristi.

Dragi sodržavljan! nehajte se pripraviti o vprašanjih, ki se tičejo človeštva, kajti, ko jih začnete šele umevati, so ta vprašanja že davno rešena. — Roda Roda.

MEN - GIRLS BOYS
Steady full time and part time

Belmont Cabinet Co.
• 3820 West Belmont

GIRLS — High wages. Good working conditions. 48 hrs. week. Steady. Apply at house-keeper of **SHERIDAN PLAZA HOTEL** 4607 Sheridan, Longbeach 1908

OPERATORS
One needle sewing machine, for men clothing. With or without experience Steady work **LE NORE GARMENTS, INC.** 1020 West Adams Street.

Marsikomu, ki žrtvuje svoje življenje resnici, ostane še tu in tam kaka urica za laž. — Roda Roda.

ARE YOU IN NEED OF \$1000 - - \$2000 - - \$3000
TO AVOID THE SALE OF YOUR PROPERTY
Write or telephone •
D. L. KRUEGER
111 WEST WASHINGTON STREET
Central 5225

HELP WANTED

"Work With a Firm That Offers Peacetime Security"

We Have Several Openings for

GIRLS and WOMEN as CAKE-ICERS

Experience not nec. will teach trade. — Top salary to qualified workers. — Hosp. Ins., vacations with pay and other employee benefits. — Excellent working conditions in modern plant. — Permanent position — Apply today

LEXINGTON BAKE SHOP
2608 WEST LEXINGTON AVENUE

"WEAVERS—WEAVER LEARNERS"

Good Future
Steady Work — Good Pay

Apply ready to work

1605 South Indiana Ave.

COAL HIKERS

Excellent opportunity for right men. — Union wages. — Earn up to \$10.00 per day. — Good working conditions. — Steady work. — Apply Today

Greune Mueller Coal Co.
7435 So. Union Avenue
Tel.: Vincennes 4000

"SLOVENE MEN, WE NEED YOU" AS:

PAINT SPRAYERS

SPOT WELDERS
Punch Press Operators
STEADY JOBS
TOP WAGES

CLARIN MFG. CO.
4640 WEST HARRISON

We Need Immediately

M-E-N - M-E-N

EXPERIENCED

DRY PROCESS ENAMELERS

Excellent Working

Conditions

Call: DEARBORN 3846

or write or phone, collect

BELVIDERE VITREOUS ENAMELING CO.
BELVIDERE, ILL.

MEN - GIRLS BOYS

Steady full time and part time

Belmont Cabinet Co.
• 3820 West Belmont

GIRLS — High wages. Good working conditions. 48 hrs. week. Steady. Apply at house-keeper of **SHERIDAN PLAZA HOTEL** 4607 Sheridan, Longbeach 1908

OPERATORS
One needle sewing machine, for men clothing. With or without experience Steady work **LE NORE GARMENTS, INC.** 1020 West Adams Street.

Dragi sodržavljan! nehajte se pripraviti o vprašanjih, ki se tičejo človeštva, kajti, ko jih začnete šele umevati, so ta vprašanja že davno rešena. — Roda Roda.

HELP WANTED**HELP WANTED****GIRLS - WOMEN**

Ideal place to work
PLEASANT FACTORY — GOOD WAGES
LIGHT FACTORY WORK

ASSEMBLY — WINDERS — SOLDERERS
Experience not necessary. — Apply at once

JOHN E. FAST CO.
3123 NORTH PULASKI ROAD

WE NEED AT ONCE

LABORERS

TOP WAGES TO TOP MEN — 54 HOUR WEEK
TIME AND HALF OVER 40 HOURS — AUTOMATIC INCREASES — EXCELLENT WORKING CONDITIONS

Every Available Change for Advancement — Steady Work

APPLY NOW
CONSOLIDATED RAILWAY EQUIPMENT CO
6702 SOUTH CICERO AVENUE

**Electricians - Car Men
Boilermakers - Machinists**

Apply at: MASTER MECHANICS OFFICE
448 WEST 31ST STREET

**Carpenters - Painters - Track Laborers
Plumbers - Bricklayers**

Apply at: 8378 VINCENNES

Signal Men

WITH RAILWAY EXPERIENCE

Apply at: Room 316, DEARBORN STATION

CHICAGO & WESTERN INDIANA R. R. CO.

We need at once
"No Experience necessary"

**MACHINE HELPERS
PRODUCTION HELPERS
FORMING PRESS OPERATORS**

Also
LABORERS

"Steady Jobs" — Top wages
Time ½ for overtime

4435 S. Western Boulevard

**CABINET WORKERS
WOOD FINISHERS**

EXPERIENCED

Very good wages

Permanent — Over time

CHICAGO CABINET CO.
6108 W. GRAND AVE.

WE NEED

IRONER

KNITED RAYON UNDERWEAR
Light Electric Irons
Light pleasant factory work
GOOD PAY

AMERICAN MAID
847 WEST JACKSON

Apprentice WANTED
TO LEARN TO REPAIR

Typewriters
Mr. HOSKINSON

The Underwood Corp.
105 WEST ADAMS

GIRLS & WOMEN
18 TO 25

ASSEMBLERS

TOP WAGES — 48 HOURS
5½ DAY WEEK

BRAUN MFG. CO.
1657 NORTH KOSTNER AVE.

**OPERATORS
COATMAKER — BUTTON
Coatmaker — Buttonmaker
Special machine operator for
Buttonholes
High Pay
SAXON TAILORING CO.**
476 West Madison Street

WE NEED

EXPERIENCED OPERATORS

SORTERS and DRAPERS
STEADY WORK
HIGHEST PAY

Excellent working conditions

FRANKLIN DRESS CO.

325 W. JACKSON BLVD.
10th FLOOR

We have several openings for **FITTERS AND LAYOUT MEN**

Combination; Expd. on Sheet Metal and Plates

Must be able to read blueprint

Top wages to top men — Time ½ over 40 hours. — Automatic increases. — No reconversion problems here. — Excellent working conditions. — Steady throughout the year.

APPLY NOW

Consolidated Welding and Engineering Co.
2462 SO. ASHLAND AVE.

EXPERIENCED **GLOVE OPERATORS**
To work on gloves — Steady work — Vacation and Insurance
GRAND GLOVE CO.
1733 Milwaukee Avenue

EXPERIENCED **SALES LADY FOR BAKERY**
Five days a week
Good working conditions
Top salary
BUCKINGHAM 9039

MEN AND WOMEN
Men for Punch Press and Polishers.
Girls and Women for General Factory and Assembly work.
Good pay.
MASTER METAL CRAFTERS
16 South Jefferson

METAL SPINNERS
Steady work
Good pay
HELMCO, INC.
1215 W. Fullerton Ave.

Drill Press Operators Filers and Assemblers
LIGHT WORK
See: MR. WING
4858 W. Division Street

GIRLS AND WOMEN
For light assembly work
Experience not necessary
Automatic wage increases
working conditions
Steady work
UNIVERSAL SPECIALTIES CO.
540 North Michigan

SPRING ROLLER — Experienced. \$1.06 per hour. Time and half on Saturday. Night. Bonus. Tool Crib handlers. — Apply TUTHILL SPRING, 760 West Polk Street.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Rdeči križ Slovenije se zahvaljuje

Urad ZOJSA iz New Yorka je SANSu izročil naslednja pisma iz stare domovine, ki vsebujejo hvaležnost naših rojakov za prejete reliefne potreščine. Te so bile poslane v Jugoslavijo brez označbe, v katerih pokrajinah naj bodo razdeljene, ker smo bili prepričani, da bodo nove jugoslovanske oblasti vso našo pomoč pravilno in pošteno razdelile med najpotrebnejše in med potrebnimi, pa naj bi to bili Srbi, Hrvati, Macedonci ali Slovenci, katoličani, pravoslavni ali muslimani, pripadniki katerekoli politične stranke, vsi oni, ki so ostali v upuščenih in oropani stari domovini ter potrebujejo naše pomoči.

Smatrali smo, in očitno pravilno, da je osvobodilna borba Jugoslavije tako zvarila jeklo bratstva in edinstvi narodov nam predrage stare domovine, da bi bilo nebratsko in nehumanitarno zbirati reliefne potreščine med ameriškimi Slovenci izključno le za Slovence, ko bi morda kateri drugi Jugoslovani bili bolj potrebni prve pomoči. Zavedali smo se tudi, da če bi vsaka ameriška skupina jugoslovanskega porekla nabirala le za svoje rojake v stari domovini, bi nekatere pokrajine, ki so bile v osvobodilni borbi najbolj prizadete, dobile največ podpore, medtem ko bi bili skrajno potrebni kraji do malega zapostavljeni in pozabljeni.

Vsa poročila, ki prihajajo v Ameriko, bodisi uradna ali osebna od strani oseb, ki so bile deželne naše reliefne pomoči iz Amerike, ugotavljajo, da so Slovenci sorazmerno prejeli več pomoči na podlagi potrebe, nujnosti in pravične razdelitve Titovih oblasti nego pa so ameriški Slovenci prispevali. To je nepobito dejstvo in ga omenjamo iz razloga, ker se med nami še vedno nahajajo taki sebičneži, ki bi pomagali le Slovincem, o nujni potrebi pomoči drugih Jugoslovancev pa ne marajo slišati. Vsled tega se je SANS vedno držal nepristranosti in apeliral za pomoč najpotrebnejšim, brez razlike na narodnost. To je bilo saj malo priznanje od naše strani, da se strinjamo z nerazrušljivim bratstvom in edinstvom in enakopravnostjo narodov Jugoslavije, ki se je porodilo v borbi za svobodo in demokratičnost in scementiralo v bratski borbi, v kateri je preteklo morje srčne krvi.

Vsa tu priobčena pisma nosijo uradni pečat glavnega odbora Rdečega križa Slovenije.

Iz ormoškega okraja:

Našim rojakom v Ameriki!

Dne 2. avgusta 1945 je bilo potom Rdečega križa poslanih 18 paketov raznega blaga za naše revčke. Rekli so nam, da je bilo to blago zbrano in semkaj poslano iz Amerike. Nekateri kosi blaga so novi, drugi pa že ponošeni, vendar nam je vse dobrodošlo.

To blago smo razdelili v najbolj upuščenih krajih našega ormoškega okraja, to je k sv. Boļfenu in sv. Miklavžu.

Da si bodo naši rojaki v Ameriki lahko ustvarili sliko našega veselja, ki so nam ga priredili s to pošiljko, na kratko opišemo razmere, v katerih živimo.

Vsa štiri leta nemške okupacije smo Slovenci mnogo trpeli. Mnogo naših družin je bilo že v začetku leta 1941 izseljenih v Hrvaško in Srbijo, odkoder so nam pošiljali žalosna pisma o njihovem trpljenju. Ti ljudje so se deloma že vrnili, deloma pa se še vračajo goli in bosí in nekateri tudi sestrandani. Mnogo naših bratov in sestra je bilo za časa okupacije postreljenih — kot talci, tisoče in tisoče jih je padlo v borbi osvobodilne fronte proti okupatorju. Družine, ki so ostale na svojih mestih, so bile izkoriščane in izmzgavane.

Šest tednov pred osvoboditvijo naše domovine je ležala v krajih Središče, Salovci, Loperšiče, Vuzmetnici, Zavasce, Ilvoec, Kajzar, Vinski vrh, Kog, Vodrance, Lanca vas vojska, ki je požgala vse domove, ljudi razgnala po svetu in jim medtem zaplenila vse, kar so doma

puštali ali imeli eventualno skrito pred sovražnikom. Približno 4000 ljudi (v teh krajih) je brez strehe, brez vsake obleke, čbutve in potrebne hrane. Ker je celotna država zelo veliko trpela ves čas okupacije in so drugi kraji naše države še mnogo več trpeli, ne moremo prositi pomoči v lastni državi v toliki meri, kakor bi bilo potrebno. Naši kraji, čeprav so vsi trpeli, pomagajo prostovoljno s hrano, z obleko pa ne morejo veliko, ker sva štiri leta okupacije nismo veliko dobili.

Prav toplo se zahvaljujemo za poslano stvar in prosimo, če je mogoče, da se še spomnite na naše upuščenosti in nam pomagajte še s kakimi darili. Vse nam pride prav, bodisi obleka, hrana ali sanitetni material. Mnogo smo pretrpeli v dobi okupacije, globoke rane nam je prizadel sovražnik. Teh ran ne bo mogoče tako kmalu zaceliti, čeprav smo se z vsemi našimi silami vrgli na delo.

Vsem našim rojakom pošiljamo iskrene pozdrave iz ormoškega okraja.

Maribor 4. sept. 1945.

Dragi naši rojaki!

Neizmerno nas je razveselilo, ko je tovariš ravatelj vstopil v razred s poročilom: "Moji mladi tovariši, danes je zopet prišla ...! Niti zgovoril ni, ko smo mi že vedeli kaj je s tem rečeno. Naši Slovenci onkraj morja so nam zopet poslali dobrote. Za te, kakor prejšnje, ki smo jih prejeli pred enim mesecem, se vam najiskrenejše zahvaljujemo!"

Zares otroško smo se razveselili, čeprav je naša povprečna starost 20 let. Toda ni se temu čuditi. V naši stari Jugoslaviji smo imeli vseh dobrot dovolj, medtem ko zadnja leta niti mislili nismo na čokolado, bombone in drugo, ker nam je glavna misel bila, kje dobiti kruh. Toda nekako je kljub temu šlo, saj je bil producent naš slovenski kmet.

Smo učiteljski kandidatje — osemdeset po številu. Nahajamo se v učiteljskem tečaju v Mariboru in internetu. Vzgjamo se v duhu novega časa in nas še samo šest tednov loči od resnega, težkega toda najlepšega dela! Veselimo se že tega trenutka, ko bomo s ponosom stopili med naše malčke, kjer bomo nosili ime pomožnega slovenskega učitelja. Res samo pomožnega, toda ne čutimo se zato manj vrednega od ostalih, ker smo za življenje ravno tako podkovani kot oni. Saj so med nami tudi sami taki, ki so si v narodni osvobodilni borbi ilegalno ali legalno zaslužili to čast. Kar nam pa še manjka na izobrazbenem polju, bomo pa skušali čimpreje to vrzel izpopolniti in tako tudi v tem postati enakovredno ostalim.

Po štirih letih težkih preizkušenj, bodisi v borbi, ki je bila v planinah (Pohorje, Kozjak), katere neposredno obkrožajo naš slovenski Maribor, ali pa po drugih duševnih mukah Slovencev, ki so ostali doma, smo postali na svoji zemlji svoj gospod! Maribor, ki se je zadnja leta pred vojno moderniziral in razširjal, je postal mesto ruševin. Hudo nam je v srcu, če pogledamo na te razvaline, katere nas prisiljeno spominjajo naših ljudi, ki so bili pod njimi ali so še morda pokopani, vendar se zavedamo, da drugače ni bilo mogoče.

Toda naš Maribor že vstaja iz ruševin. Na vseh koncih in krajih je naša mladina, kakor tudi starejši, ki se zavedajo svoje dolžnosti do domovine, uradniško na delu. Tako upamo, da bo v doglednem času zgrajen. Ne bo zgrajen samo na zunaj, zgrajen bo tudi na znotraj, saj je to naloga naših bodočih učiteljev. S trdnjo voljo hočemo doseči, da bo Maribor zares trden branik na naši severni meji, katerega ne bo nikoli več teptala tujčeva noga.

Mnogo se vas spominjajo ter prisrčno pozdravljajo kandidatinje učiteljskega tečaja iz sobe št. 3: Prešeren Cirila, Lenka Reš, Kopše Anka, Polegeg Dorca, Mohorko Amalija, Milena Setina, Marica Veber, Jurgec Zofka.

NOVA TABORIŠČA za židovske begunce v Nemčiji, pod upravo UNRRA in zaveznikiških oblasti, so označevane za nove mučilnice, posebno vsled nesnage v njih. Gornje je francoski zdravnik dr. Leo Srol, ki je iz ene takih kemp v protest proti tem razmeram resigniral in na desni je zaveznika komisija, ki v tistem taborišču preiskuje razmere.

Maribor 14. avgusta 1945.

Okrožnemu odboru osvobodilne fronte — odseku R(dečega) Križa:

Mladinski dom v Gregorčičevi ul. 18 se prav iskreno zahvaljuje RK za poslané mu darove in obljublja, da se bo v vsem in vsekakor izkazal vrednega zaupanja, ki ga stavi OF Slovenije prav v mladinski domove.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Za upraviteljico (podpis nečitljiv).

Za prefekta (podpis nečitljiv). Dobila sva drugi dom, vašo pomoč je velika. Hoću, da ostanem dober Jugoslován. — Zavišič Vladimir in Mira Zavišič.

(To sta najbrže dve hrvatski siroti, ki sta dobili zavetišče in "drugi dom" v mladinskem domu Mariboru. —MGK.)

Vrnili sva se iz pregnanstva, objelo so naju roke slovenske zemlje; sva in ostaneva zavedni Slovenci. — Irena Kragelj in Metka Kragelj.

Iz urada Ekonomata vojne bolnice v Mariboru je pisala 14. avgusta t. l. namestna komisarka Tatjana Kurnik sledeče pismo (podpisa ekonoma in upravnika nista čitljiva):

Prenehali smo močiti jeklo v človeški krvi.

Novih ran ne seka skozi smrtno grozo nasičen zrak in liki ognjenih jezikov podoči se svinec.

Grom, ki je bruhal pošastno smrt iz topovskih žrel, ne stiska več naših duš in ne plaši nedolžnega otroka, ki se nahaja nekdje daleč od vsega tega groznega dogajanja — še ves čist in neomadeževan s kletno mislijo ubijanja človeka in brata!

Otrok nebeski, kakor od nebeske gloriozije obsijan in obvarovan, si stal ob veletoku krvi in gnusa, ki se je valil od daleč nekdje mimo tebe in izginjal daleč za teboj, in se nisi zavedal, da je morda tudi kri tvoje matere, tvoje očeta ali brata ali sestrice poslednjič vžvalovala in se zopet in zopet potapljala ter končno izginila v onih temnih globočinah nenasične struge, ki se je tako globoko rezala v našo drago zemljo.

Dete, borba je končana! Končana? Ne —

Danes bijemo drugo borbo, borbo za obstanek in življenje vseh onih, ki jim je usoda naklonila ono čast, čast borca-ranjenca, ki je s svojo srčno krvjo napolnjeval tisto strugo, ki pa je ob enem preprečeval, da bi se struga ne zajedla pregloboko in ne odvalila v svojih razpenjenih valovih vse tiste dragocene krvi, slovenske krvi, iz katere si bil tudi ti, otrok nedolžni, porojen!

V tej borbi nismo sami, nismo slabi! V tej borbi so nam pristopili napotno vsi, pač vsi oni, ki se zavedajo svojih dolžnosti, kakor so se jih borci-ranjenici.

Danes, otrok moj, se je ustavil na našem dvorišču avtomobil s prispevki iz Amerike!

Stric iz Amerike, bi dejal!

Veliko dobrega in lepega je poslal stric iz Amerike!

Morda je med temi dobrotami nekaj za tvoje očka ali brata, ki ležita morda v naši bolnici! Premajhen si in neboljen, da bi se ti zahvalil v imenu naših

očtcev in bratov, ki leže ranjeni v naši bolnici, za to veliko ljubezen in priznanje pa izrekamo mi namesto tebe našo najprisrčnejšo zahvalo za vse prispevke iz daljne, pa po srcu vendarle tako bližnje velike Amerike!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Drugo pismo iz mariborske učiteljske šole, datirano 9. avgusta 1945, se glasi:

Našim bratom in sestram v Ameriki!

Zdaj, ko je nad našo ljubo domovino zasijalo sonce zlate svobode, zdaj, ko smo se vrnili iz bojev, internacij in zaporov, zdaj, ko si ustvarjamo novo in lepšo bodočnost, se spominjamo tudi vas, vas bratov in sester, tam daleč v tuji deželi, preko sinjega oceana.

Sprejeli smo vašo pošiljko Veseli smo bili, da ste se spomnili na nas. Za to vaše delo smo vam zelo hvaležni. Posebno nam je to koristilo, ker v naši upuščenosti domovini še ni vsega, kar bi si srce zaželelo. Kruti namški okupator, ki je dolga štiri leta mučil in uničeval naš življenj, je pustil v nas grozne spomine. Ko so nas naši borbipartizani osvobodili, niso našli ničesar, s čemer bi nas lahko ekonomsko podprli. Vse zaloge jedil so bile prazne, narod pa lačen. Lahko si mislite, da nam ni bilo vseeno. Treba je bilo začeti znova. Takrat so nam priskočili na pomoč naši zavezniki, ki so nas podprli z živili in s tem olajšali našemu narodu težke trenutke. Zdaj se je že znatno izboljšalo.

Nemški zločinci so zapirali zavedne in poštene Slovence v mrzle in temne zapore, jih pošiljali v grozna koncentracijska taborišča, kjer so jih na nečloveški način mučili in uničevali. Mnogi so pomrli tam daleč v tujini, drugi pa, katerim je bila sreča mila, se vračajo izmučeni in bleedi nazaj v domače dobrave. Spoznali so, da je res domovina tista, ki vsakega potolaži, kakor je rekel nekoč naš veliki Cankar: "O domovina, ti si kakor zdravje!"

Posiljali so nas na težka dela v Nemčijo, potujčevali so nas, mladino so le v nemških šolah vzgajali v strogem nacističnem duhu in ji vcepljali v njihove majhne glavnice zavest, da smo Slovenci manjvredni in podobno. Grozni so bili ti dnevi in nihče si jih ne želi več nazaj.

Medtem pa so se naši partizani borili za nas v temnih gozdovih, po hribih in dolinah. Kovali so načrte za lepšo bodočnost in se junaško borili proti sovražnikom. Nečloveške in nepopisne so bile njih muke in napori, posebno kadar so bili lačni in prezebli. Pomagale pa si jim tudi Amerika, Anglija in Sovjetska zveza, ki so jim z letali prinašali živila in obleko in jim s tem omilili njihove težke trenutke. Bilo jih je mnogo, ki so pustili svoje mlado življenje v borbah, ki so se žrtvovali za domovino in nas ...

Vse se bo povrnilo in popravilo, le njih, ki so padli, nikoli več ne bo. Ohranili pa bomo njih spomin in nadaljevali delo pri obnovi porušene domovine. Naš Maribor je zaživel novo življenje. Ko so prikorakali k nam

habri borci-partizani in so nad mestom zapopolnile slovenske zastave s peterokrako zvezdo, je bilo naše veselje nepopisno. Skoraj verjeti nismo mogli, da je tudi za naš teptani in izmučeni slovenski narod prostora pod svobodnim soncem.

Sicer je Maribor od letalskih napadov zelo porušen, a že delajo prostovoljni udarniki na teh ruševinah, da se čimprej vse ureš in se življenje normalizira.

Me mlade dijakinje in dijaki obiskujemo učiteljsko šolo in naša naloga je, da ta študij čimprej končamo in postanemo učitelji. Pohiteli bomo med veselo, nedolžno slovensko mladino, ki nas težko pričakuje, da ji izredimo še zadnje sledove nacizma. Iz te mladine mora iziti močan, pošten in ponosen slovenski narod, ki bo vreden naslednik naših borcev in njih nepozabnih žrtev.

V jasnih in svetlih dneh zlate svobode bomo vsak po svojih močeh pomagali pri obnovi naše domovine, da bomo močni, složni in da bomo junaško pregnali vsakega, ki bi še kdaj koli stegoval svojo pohlepno roko po naši s krvjo namočeni zemlji.

Zahvaljujem se vam v imenu učiteljske šole za vašo pošiljko ter vas iskreno pozdravljam.

Mirko G. Kufel, tajnik.

Morganova črta je kot da bi bila meja med sovražniki

(Nadaljevanje s 1. strani.) slovensko Primorje, bo to pomenilo, da pride to ozemlje pod rusko "sfero vpliva", trdijo britski interesi, zato se krčevito drži v bližini Trsta.

Slovenci ne bodo odnehali. Iz Mecklinovega poročila je razvidno, da so Slovenci v zasedenem ozemlju odločni storiti vse, da pride slovensko Primorje in Trst pod Jugoslavijo. Italijani, kolikor jih je v Trstu, so ali brezbržni ali pa so na strani Tita. Večina tržaških Italijanov je za priključitev k Jugoslaviji.

Dne 6. jan. je Seymour Korman, poročevalec čikaške Tribune, poročal iz Gorice, da ameriške čete patrolirajo 710 štirjaskih milj ozemlja na Primorskem, v prizadevanju, da držijo zalagalno črto do Jadranskega morja do Avstrije odprto.

Korman dostavlja, da se vojaki 88. ameriške infanterije pritožujejo, da so "pozabljeni", ker se jim zdi, da je že čas, da odrinejo domov.

Medtem pa Mecklin v svojem drugem poročilu pravi, ako ne pride kmalu do rešitve primorskega in tržaškega vprašanja v nekaj tednih, da bo prišlo do odprtega spopada, kajti Jugoslovanci so se naveli dolgega čakanja, zavezniške čete so "trudne", tržaški Italijani pa ne kažejo nobenega odpora.

Incidenti se pogosto dogajajo. Incidenti ob demarkacijski liniji, ki se imenuje Morganova črta po britskem generalu Frericku Morganu, so pogosti. Večkrat se zgodi, da pače vojak na tej ali oni strani. To vselej poslabša položaj in napetost se stopnjuje.

Velika trojica, ki je pretekli

mesece zborovala v Moskvi, je sklenila, da pride do pogajanj med Italije spomladi. Poročevalci, ki so na licu mesta na Primorskem, pa trdijo, da bo morda takrat že prepoznano.

Položaj je resen. Na eni strani kaže, kako si britski imperij z ameriško pomočjo skuša zavrovati svoje interese povsod, četudi na račun drugih, na drugi strani pa stoji mali slovenski narod s pomočjo jugoslovanske armade, da si izvjuje svoje pravice, katerih ga hočejo spet oropati sedaj, kakor so ga oropali leta 1918.

Gre se med pravico in interesi

Upanje postoji, da se bo spor izravnal na miren način. To se bo zgodilo le tedaj, ako bodo zavezniške vojaške oblasti znale brzdati svoje pristranske namene in cilje, ki so hkrati cilji britskega imperija.

In pa če bo tudi na jugoslovanski strani v napetih okoliščinah dovolj hladnokrvnosti, ker Slovence in jugoslovanske avtoritete ter čete v angleškem, ameriskem ter italijanskem tisku že sedaj dolže vsake sorte nasilnih dejanj in provokacij.

Izzivanja so sicer zgolj z nasprotni strani, kajti Slovenci so na svoji zemlji in kolikor je Primorske pod Jugoslovanske okupacije, žive tam Jugoslovanci kompaktno. V prejšnja italijanska naselja v teh krajih je prišlo za časa Mussolinija tja sicer mnogo Italijanov iz Italije, da spodrinejo Slovence in Hrvate z domacij, a sedaj se baš ti ljudje najbolj repenčajo, kako stransno jih Slovenci preganjajo.

Odkrit srd na Jugoslavijo

Omenjeni časnikar M. Mecklin je bil v svojem prvem članku o odnošjih med anglo-ameriškimi in jugoslovanskimi četami ob Morganovi črti še dokaj stvaren in strpen, a v naslednjih dneh pa je pokazal, da tudi on ne goji nikakih simpatij do Slovencev in Jugoslovij. Na vsak način se trudijo v anglo-ameriški javnosti napraviti vtis, da "Tito zahteva italijansko ozemlje", ne pa, da je bilo Italiji v prejšnji vojni od zaveznikov podarjeno, oziroma ji dano kot podkupnina, zato, da se je izneverila zvezi z Avstro-Ogrsko in Nemčijo.

LETNA SEJA DRUŽABNEGA KLUBA BO 26. JAN.

Chicago, Ill. — V soboto 26. januarja bo letna seja Družabnega kluba Slovenski center na 2301 So. Lawndale Ave. Čuli boste zanimava poročila o delovanju družabnega kluba skozi minulo leto in o načrtu zaboljšanje klubovih prostorov ter balinšča.

Ob enem bomo na tej seji izvolili odbor Družabnega kluba za leto 1946. V sedanjem odboru so Frank Lotrich, podpredsednik, ki sedaj, od kar je umrl klubov predsednik Frank S. Tauchar, zavzema predsedniško mesto. John Rak je tajnik, Ed Hudale, zapisknik, drugi odborniki pa so John Herbick, Anton Trojar, Louis Zorko in Frank Zaitz.

Član odbora je bil tudi John Martinjak, ki se je lansko jesen preselil v Californijo.

Po seji bodo člani in članice postreženi s krvavimam in zeljem, pa tudi pijače bo na razpologo in godba nas bo vedrila. Torej moramo imeti tudi zabavo, kot po vsaki letni seji prejšnja leta. Potreba je brezplačna. Udeležite se te seje vsi člani in članice. Ako ni kdo prejel pismenega vabila, naj smatra te vrstice za povabilo. Ob tej priliki boste lahko poravnali tudi članarino za tekoče leto. Seja se prične točno ob 8. — Odbor.

OBČNI ZBOR SDC

Chicago, Ill. — Občni zbor ali letna seja korporacije Slovenskega delavskega centra se bo vršila v četrtek 31. januarja v navadnih prostorih na 2301 So. Lawndale Ave. Prične se ob osmihi zvečer. Tajnik John Rak bo podal podrobno finančno poročilo in dalje bo na dnevnem redu poročilo o načrtih za popravila poslopja in izboljšanje klubovih prostorov. Po poročilih sledi razprava o njih. Ker bo ta občni zbor zelo važen, je potrebno, da se ga udeležijo vsi delničarji ali pa njihni pooblaščenec. Ko bomo skončali z razpravo o poročilih in o načrtu za predelave in popravila, se bodo vršile volitve odbora. V sedanjem

odboru so Frank Alesh, predsednik; Chas. Pogorelec, podpredsednik; Filip Ggodina, blagajnik; Anton Garden, zapisnikar. Frank Zaitz, upravitelj poslopja. V nadzornem odboru so D. J. Lotrich, F. A. Vider in Angela Zaitz. Za člana tega odbora je bil na lanski letni seji izvoljen F. S. Tauchar, ki je septembra minulo leto umrl. Na njegovo mesto v direktoriju je prišel namestnik Donald J. Lotrich.

Pravico glasovanja na tem občnem zboru imajo tudi vsi člani in članice kluba št. 1 JSZ, kot zastopniki klubovih delnic. V slučaju glasovanja po številu delnic jih zastopa vsak član enako število. Klub poseduje 164 delnic.

Radi važnosti te seje vas ponovno urgiramo, da se je udeležite. — Odbor.

LETNA SEJA KLUBA ŠT. 49 JSZ

Cleveland, O. — Klub št. 49 JSZ bo imel svojo letno sejo v nedeljo 20. januarja dopoldne v čitalniški sobi Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Na dnevnem redu bodo volitve odbora za tekoče leto in razne druge važne zadeve.

A. Bozich, tajnik.

VSI POTREBUJEMO POMOČI

Chicago. — Andrew Spolar je dobil iz Ljubljane pismo prijateljca Andreja Markiča, v katerem mu poroča med drugim (pismo je datirano s dnem 24. nov. 1945): "V Ljubljani je zelo dolgočasno, pa sem se spomnil na vas v USA, ki se imate gotovo boljše kot mi. Tukaj je še vse na karte (odmerke). Ecm povedal na kratko, kako mi je bilo med vojno. Ko so prišli Italijni, so uvedli karte in okoli Ljubljane postavili blok, da ne bi mogli nihče ven ali notri brez dovoljenja. Potem so začeli zapirati kar po vrsti. Med njimi sem bil tudi jaz. Nekatere so zaprli tu, druge odgnali v internacijo, nekaj pa izpustili. Potem so začeli ljudi streljati, bolje rečeno, pobijati. L. 1943 so prišli Nemci, ki niso bili nič boljši. Ze prvi dan so me zaprli, ker me je denunciral ga. Mikličeva, tista, ki je imela hotel. Po petih tednih so me izpustili, a po enem letu znova zaprili 6 mesecev. Potem so me poslali v Kočevje v rudnik, kjer smo delali 10 ur vsak dan in dobili 7 dkg. kruha in vodo opoldne in zvečer. Nato so prišli v kočevske kraje partizani in nas osvobodili."

Nato Andrej Markič A. Spolarju, s katerim se osebno poznata, pripoveduje, da ga ne bi več spoznal, ker ko je bil Spolar tam, je bil Markič rejen, sedaj pa je vsled zaporov, garanja in stradanja tako shujšal. In pa pomoči ga prosí, predvsem obnavala in obleke.

NAZNANILO ČLANSTVU KLUBA ŠT. 118 JSZ

Strabane, Pa. — Članstvo kluba št. 118 JSZ opozarjam, da se naj gotovo udeležite letne seje, ki se bo vršila v dvorani društva št. 138 SNPJ v nedeljo 20. januarja ob 3. pop. Zelo dobro bi bilo, ako pridejo na to sejo tudi člani iz sosednih naselbin. — Vabi odbor.

Ameriški vojaki hočejo domov

Neki naš vojak slovenskega rodu iz Chicago, ki je že dolgo na Filipinih, potrjuje v svojem pismu poročila časnikarjev, o obsovanosti ameriških vojakov med prebivalstvom Filipinov in pravi, da jih gledajo tako "grdo", da jim v trgovinah sploh prodajati nečejo. "Primorani smo uživati hrano iz skatelj" (konzerve), "ker nas domačini bojkotirajo."

Naravno, da so se ameriški vojaki vsled tega nasitili življenja na "osvobojenih" Filipinih in hočejo domov. Koncem decembra in prve dni januarja je ameriško vojaštvo vpriporilo pred vrhovnim poveljstvom velike demonstracije z zahtevo, da se jih pošlje takoj domov. Slične demonstracije so vpriporili ameriški vojaki v Franciji in v Nemčiji! "Ker je vojne konec, čemu nas držite tu?" vprašujejo razjarjeno, in ploskajo govornikom iz svojih vrst, ki zatrjujejo, da se vojakom uničuje čas brez potrebe. Mnogo demonstrantov je vojaška policija aretirala.

AN OPPORTUNITY MISSED

Congress has missed the boat. It has had an opportunity to pass certain measures designed to cushion the economic blows which are the inevitable result of war. The opportunity has been missed by such a wide mark that the economic blows whereof we speak can be expected, the just how and when they will fall, and how much damage will be done, no one knows.

THE MARCH OF LABOR

IN THE WIND

FROM THE NATION
THIS OMINOUS ITEM is reprinted from the left-wing London Tribune of November 23: "Sir John Anderson has just returned from the atomic-bomb talks in Washington. Sir John Anderson has just been appointed to the board of Vickers."

OPEN CORPORATION BOOKS

We believe the General Motors Corporation should be forced by law to open its books for public inspection. Furthermore, we believe that the story told by corporation figures should be broadcast in language plain enough for the ordinary citizen to understand.

AMERICA'S PRIVILEGE

Robert R. Wason, the 1946 president of the National Association of Manufacturers, relates that he came up from "biting" poverty. It is an excellence of our system that a man may come up. It is not excellent, however, when Mr. Wason adds:

The Children, Lord!

By Covington Hall
The children, Lord, the children! the innocent of Earth, They are dying by the millions as the mothers give them birth!

Two Opinions On Recent Petrillo's Edict from Labor and Liberal Side

From "The Nation", New York, an Outstanding Liberal Weekly Magazine.
We had hoped that one of the fruits of peace would be greater cultural interchange between the nations, but James C. Petrillo, president of the American Federation of Musicians, seems to have other ideas.

PEACE ON EARTH

While workmen were erecting Cleveland's annual Christmas tree in the city's public square, another crew was busy setting up a forty-five-foot Nazi V-2 bomb just across the street. It turned out to be an advertisement for the coming National Aircraft Show.

The Clerical Offensive in America

The Vatican's march on the Americas is proceeding according to plan. The Catholic church has scored impressive gains in its effort to recoup its European losses in the Western Hemisphere. In Mexico the clerical wave "has swept away thirty-five years of state atheism," and the church is now campaigning vigorously for the election of Ezequiel Padilla as President.

THE CAUSES THAT BLOCK WORLD UNITY

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate
I'M NOT SAYING that nations with a predatory economy and a class society will find it impossible to function within the limits of a world government. But I do submit that the formation and operation of such an arrangement would be immeasurably easier if the world's most powerful nations had socialized economies and democratic governments.

UNRRA FINDS WATER BUFFALO FOR PHILIPPINES

MANILA. — Wanted: 100,000 water buffalo for use as draft animals for farmers in the Philippines. Apply: UNRRA.
This is a need UNRRA is now striving to fulfill to replace the water buffalo casualties inflicted by the Japanese. The animal is as essential to the Philippine rice farmer as a tractor is to a Kansas wheat grower.

Another Psychiatrist "Goes Haywire"

"Experts" are frequently a queer lot. Take the case of a top psychiatrist at Elizabeths Hospital near Washington. He has been occupying the first pages of the local papers with long lectures on how the wives of returning soldiers may avoid being beaten up by their husbands.

RAILS ADMIT THEY GOUGED UNCLE SAM

They Pay \$4,000,000 to the Public Treasury "to Avoid Long Litigation"
The Department of Justice announced that the railroads had agreed to pay Uncle Sam \$4,000,000 under the recent I. C. C. decision upholding charges that they had been gauging the War and Navy departments on shipments of armor steel.

Some Odds and Ends

The Better Business Bureau reports the discovery of seven hundred and fifty schemes by which swindlers are dipping into the people's wartime savings. Citizens are warned to be on guard against this form of American free enterprise.—Howard Brubaker in The New Yorker.

Tells Farmers

Secretary of Agriculture Clinton P. Anderson told farmers recently that their future welfare depends on full employment and higher wages for industrial workers.

AND IT'S YOUR MONEY!

50 Billions Loss on Surplus War Goods
Fifty Billion dollars! That is what Uncle Sam is going to lose in the disposal of surplus war materials according to the House Expenditures Committee, which is drafting legislation to improve disposal methods.

FORECAST COLD IN MOSCOW

The project for attempting to bring a reconciliation between the Vatican and the Kremlin, conceived last year by Edward J. Flynn, has been sidetracked temporarily by President Truman.
Flynn, Democratic boss of the Bronx and former chairman of the Democratic National Committee, traveled to Yalta with President Roosevelt early this year and went on from there to Moscow to explore the possibilities of an understanding with the Vatican.

POISON!

The Federal Trade Commission has issued an order disclosing another patent medicine manufacturer who poisons people to make a profit.
The Commission ordered Market Drug of Philadelphia to stop publishing advertisements which "fail to reveal that Brown Tablets, also called 'Pep-O-Tabs,' may produce strychnine poisoning, irritation of the kidneys, and phosphorus poisoning."